

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η   Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Επιβλ. Καθηγητής: Μαυριδόγλου Γιώργος

Σπουδαστές: Καψιμάλης Θεοφάνης

Οικονομίδης Βασίλειος

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
1.1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	3
1.1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	3
1.1.2. ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΟΡΟΙ.....	4
1.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΚΟΠΟΥ & ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ & ΓΕΝΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	7
2.1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ Η ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	7
2.2. Η ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ & Η ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ.....	15
2.3. Η ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ & Η ΓΗΡΑΝΣΗ.....	17
2.4. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – Ο ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.....	27
3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	27
3.2. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΣΥΚΡΙΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	29
3.3. ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.....	29
3.4. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ & ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ.....	31
3.5. ΉΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	31
3.6. ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	32
3.7. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	34

3.8. ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.....	34
3.9. ΕΞΕΛΙΞΗ ΗΛΙΚΙΑΚΗΣ ΔΟΜΗΣ 1951-1991	36
3.10. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 1991	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Η ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ	40
4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	40
4.2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.....	40
4.3. ΒΑΣΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	41
4.4. ΣΥΝΟΨΗ	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	48
5.1. ΜΕΣΣΗΝΙΑ.....	48
5.2. ΡΟΔΟΣ.....	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

1.1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η δημογραφία είναι η επιστήμη που μελετά τη σύνθεση, τις μεταβολές και τη δυναμική του πληθυσμού. Αντικείμενο της δημογραφίας είναι επομένως όλα τα φαινόμενα βιολογικού χαρακτήρα- όπως οι γεννήσεις και οι θάνατοι- η κοινωνικού-όπως οι γάμοι και οι μεταναστεύσεις-που προκαλούν μεταβολές του πληθυσμού και επηρεάζουν έτσι το συνολικό μέγεθος του, τη σύνθεση του κατά φύλο, ηλικία, κοινωνική κατάσταση, την οικονομική δραστηριότητα και τη γεωγραφική μετακίνηση του. Η συγκεκριμένη θεωρητική περιοχή έχει καθιερώσει τη διαίρεση σε ορισμένα κύρια αντικείμενα της δημογραφικής έρευνας, που αφορούν τις γεννήσεις, τους γάμους, τους θανάτους και τις μεταναστευτικές κινήσεις.

Είναι δεδομένο ότι κανένα από τα παραπάνω γεγονότα δε μπορεί να εξεταστεί μεμονωμένα, καθώς συνδέονται μεταξύ τους με δεσμούς αλληλεξάρτησης. Ωστόσο, πέρα από τη μελέτη των φαινομένων αυτών από ποσοτική άποψη, με τη χρησιμοποίηση της στατιστικής μεθόδου και των αριθμητικών δεδομένων που αφορούν την κατάσταση και την κίνηση του πληθυσμού (δημογραφικές στατιστικές), η δημογραφία εξετάζει και τις δυνάμεις που επηρεάζουν την κοινωνική διάρθρωση, προκαλώντας τη δυναμική ανάπτυξη, τη συνοχή ή την αποσύνθεση της.

Η μελέτη της σύνθεσης και της δυναμικής της κοινωνικής οργάνωσης, η μελέτη της αστυφιλίας και της αποσύνθεσης της αγροτικής κοινωνίας, η εξέταση της έννοιας του αναγκαίου ελάχιστου παραγωγής για τη συντήρηση και την εξέλιξη μιας κοινότητας, καθώς και οι έρευνες σχετικά με την αφομοίωση των εθνικών φυλετικών μειονοτήτων είναι ορισμένα, μεταξύ άλλων, από τα αντικείμενα της δημογραφικής έρευνας¹.

1.1.2. ΛΟΙΠΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

ΓΕΝΝΗΣΗ ΖΩΝΤΟΣ: Είναι η πλήρης έξοδος από το σώμα της μητέρας προϊόντος σύλληψης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της κύησης, το οποίο μετά τον πλήρη αποχωρισμό αναπνέει ή εμφανίζει άλλα σημεία ζωής, άσχετα από το γεγονός αν αποκόπηκε ή όχι ο ομφάλιος λώρος ή αναπέμεινε ή όχι προσκολλημένος ο πλακούντας. Κάθε βρέφος που γεννήθηκε εν ζωή καταγράφεται ως γέννηση, ανεξάρτητα εάν ζει ή όχι κατά το χρόνο της καταγραφής. Αν πεθάνει οποιοδήποτε χρόνο μετά τη γέννηση, καταγράφεται και υπολογίζεται ως θάνατος.

ΘΑΝΑΤΟΣ: Είναι η διαρκής και οριστική εξαφάνιση κάθε ένδειξης ζωής, η οποία επέρχεται σε οποιοδήποτε χρόνο μετά από τη γέννηση ζώντος οργανισμού. Ο ορισμός εξαιρεί τον θάνατο εμβρύου (γέννηση νεκρού), ο οποίος αφορά στη γέννηση νεογνού, το οποίο δεν ανέπνευσε κατά την έξοδο από το σώμα της μητέρας του, ούτε έδειξε άλλα σημεία ζωής,

---

¹ Αναστασιάδης Κ(1997), Η Επιστήμη της δημογραφίας, Δομή σελ 88

διότι επήλθε ο θάνατος του εμβρύου, μετά από κύηση 28 εβδομάδων και άνω, πριν από την πλήρη έξοδο και τον αποχωρισμό του από τη μητέρα.

ΓΑΜΟΣ: Είναι η ένωση άνδρα και γυναίκας, η οποία αναγνωρίζεται από το δίκαιο. Στην Ελλάδα η εγκυρότητα του γάμου διασφαλίζεται, για μεν τον θρησκευτικό γάμο με την ιερολόγησή του, σύμφωνα με τους κανόνες του θρησκεύματος ή του δόγματος των ερχομένων σε γάμο, για δε τον πολιτικό γάμο με την τήρηση των διατάξεων του νόμου 1250/1982 περί καθιέρωσης του πολιτικού γάμου στην Ελλάδα.

1.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΚΟΠΟΥ & ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε τα δημογραφικά στοιχεία δύο περιοχών της Ελλάδας και πιο συγκεκριμένα της Μεσσηνίας και της Ρόδου.

Αρχικά ξεκινάμε από μια θεωρητική προσέγγιση και καταγράφοντας τα γενικά δημογραφικά στοιχεία. Ουσιαστικά το πρώτο μέρος της εργασίας αφορά την εννοιολογική προσέγγιση όπως είναι η εννιά της δημογραφίας και οι λοιποί δημογραφικοί όροι.

Κατόπιν ακολουθεί μια αναλυτική παρουσίαση της δημογραφικής κατάστασης στην Ελλάδα που αφορά την γεννητικότητα και τη γονιμότητα, τη θνησιμότητα και τη γήρανση καθώς και τη μετανάστευση

Στην επόμενη θεματική ενότητα γίνεται μια αναλυτική καταγραφή μέσω στατιστικών στοιχείων των υπό μελέτη περιοχών σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Τα στατιστικά αυτά αφορούν τις γεννήσεις, τους

θανάτους, τους γάμους και γενικότερα τις διάφορες διακυμάνσεις του πληθυσμού.

Τέλος στην τελευταία θεματική ενότητα γίνεται η ανάλυση των δημογραφικών αυτών στοιχείων των υπό μελέτη περιοχών από όπου εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ & ΓΕΝΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2.1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ Η ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κατά την απογραφή του 1961, ό πληθυσμός τής χώρας ανήλθε σε 8.388.553 άτομα, δηλαδή σημειώθηκε, κατά τη δεκαετία 1951 -1961, αύξηση κατά 755.752 άτομα και ρυθμός μέσης ετήσιας αύξησης 0,99 %, παρά τή βαθμιαία έξαρση τής μετανάστευσης προς τό εξωτερικό.

Τέλος, σύμφωνα προς τα αποτελέσματα τής τελευταίας απογραφής του 1971, ό πληθυσμός ανήλθε σε 8.768.641 άτομα, δηλαδή κατά την περίοδο 1961-1971 σημειώθηκε αύξηση κατά 379.089 άτομα και ρυθμός μέσης ετήσιας μεταβολής 0,45 %.

Τό ποσοστό αυτό είναι ασυνήθιστα χαμηλό για τη χώρα μας, σε περίοδο ειρήνης, και σπάνιο φαινόμενο συγκριτικά με τα διεθνή επίπεδα, οφείλεται δε, κυρίως στην έξαρση τής μετανάστευσης προς το εξωτερικό και λιγότερο στη μείωση τής γεννητικότητας.

Για την έξαρση αυτή τής μετανάστευσης αρκεί να αναφερθεί ότι, κατά την περίοδο 1960 -1971, το σύνολο των ατόμων πού μετανάστευσαν ανήλθε σέ 1.677.192 άτομα, από τα όποια 60 % είναι αρένες και 40 % θηλείς.

Το ποσοστό των γυναικών τής αναπαραγωγικής ηλικίας πού μετανάστευσαν καλύπτει το 90 % των γυναικών.

Η μακροχρόνια εξέλιξη του ελληνικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, ο πληθυσμός της χώρας που κατά το 1828 ήταν 753.400 άτομα, κατά το έτος 1971 ανήλθε σε 8.768.641 άτομα, δηλαδή έντεκαπλασιάστηκε μέσα σε 143 χρόνια και το 2001 ανήλθε σε 10.939.771 άτομα.

ΕΤΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΤΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΤΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1821	938.765	1848	986.731	1920	5.016.889
1828	753.400	1853	1.035.527	1928	6.204.889
1838	752.077	1856	1.062.627	1940	7.344.852
1839	823.773	1861	1.096.810	1951	7.632.801
1840	850.246	1870	1.457.894	1961	8.388.535
1841	861.019	1879	1.679.470	1971	8.768.641
1842	853.005	1889	2.187.208	1981	9.740.417
1843	915.059	1896	2.433.806	1991	10.259.900
1845	960.236	1907	2.631.952	2001	10.939.771

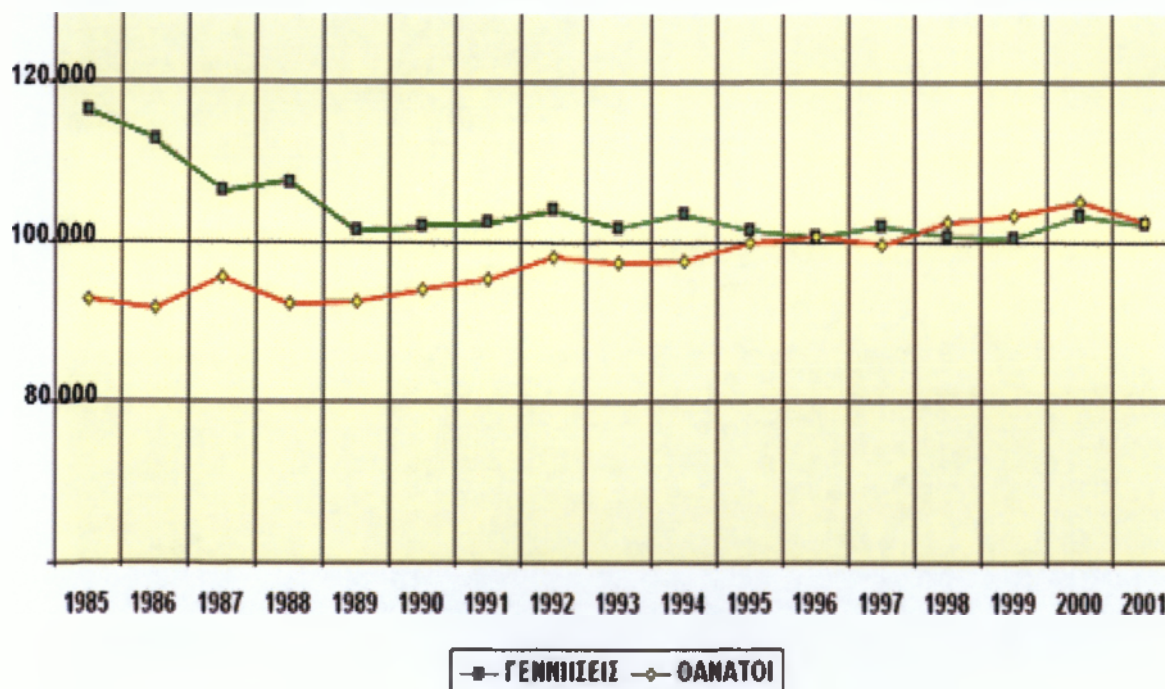
Πηγή ΕΣΥΕ. Αποτελέσματα απογραφών πληθυσμού της Ελλάδας

Παρακάτω μπορείτε να δείτε τη μεταβολή του πληθυσμού της χώρας μας από το 1951 μέχρι σήμερα και σε γράφημα.

Πηγή ΕΣΥΕ. Αποτελέσματα απογραφών πληθυσμού της Ελλάδας

Ο λόγος για τον οποίο υπάρχουν αυτές οι μεταβολές οφείλονται ουσιαστικά στη διαφορά μεταξύ γεννήσεων και θανάτων. Η περιγραφή αυτών των μεγεθών φαίνονται στο παρακάτω γράφημα.

Πηγή ΕΣΥΕ. Αποτελέσματα γεννήσεων & θανάτων πληθυσμού της Ελλάδας

Αναλύοντας τα παραπάνω στοιχεία μπορούμε να καταγράψουμε τα παρακάτω γεγονότα

Γεννητικότητα - γονιμότητα: Μετά το 1981, παρατηρείται μια σταδιακή μείωση της γεννητικότητας - γονιμότητας του πληθυσμού με ρυθμό που δεν έχει ξανασημειωθεί, όχι μόνο στον ελληνικό χώρο, αλλά και στο σύνολο των αναπτυγμένων χωρών σε ολόκληρο τον κόσμο. Ενώ οι γεννήσεις παρέμειναν σχεδόν σταθερές σε απόλυτους αριθμούς σε όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου (περίπου 148 χιλιάδες το χρόνο, όσες ήταν και το 1980), μετά το 1980 άρχισαν να μειώνονται, φθάνοντας το 2001 στις 102 χιλιάδες, μια μείωση που φθάνει το 32% κατά τη διάρκεια 20 μόνο ετών. Το μέγεθος των αλλαγών στη γονιμότητα του πληθυσμού της χώρας μας γίνεται πιο παραστατικά αντιληπτό μέσα από δύο συγκριτικούς δείκτες. Ο πρώτος, γνωστός και ως συντελεστής γεννητικότητας (αριθμός γεννήσεων επί 1.000 κατοίκων), δείχνει ότι οι γεννήσεις μεταπολεμικά μειώθηκαν περισσότερο από 50%. Ο δεύτερος και σπουδαιότερος είναι ο συντελεστής γονιμότητας, ο οποίος αναφέρεται στο μέσο όρο των παιδιών που γεννιούνται από γυναίκες που βρίσκονται στην αναπαραγωγική ηλικία και ο οποίος, από 2,1 που ήταν το 1980 (ίσως με την οριακή τιμή για την αντικατάσταση των γενεών), μειώθηκε στο 1,3 το 2000.

Θνησιμότητα - γήρανση: Από την άλλη μεριά, οι θάνατοι αυξήθηκαν σταδιακά σε όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου, φθάνοντας τις 102 χιλιάδες το 2001, από 53 χιλιάδες που ήταν το 1951. Εκείνο όμως που είναι σημαντικότερο είναι ότι η αύξηση των θανάτων δεν προήλθε από την αύξηση της νοσηρότητας του πληθυσμού, αλλά είναι αποτέλεσμα της γήρανσής του.

Δηλαδή σημειώθηκε αύξηση, σχεδόν τριπλασιασμός, του ποσοστού των ηλικιωμένων ατόμων άνω των 65 ετών (γήρανση), (από 6,7% το 1951 σε 12,7% το 1981 και 16,7% το 2001 και το οποίο προβλέπεται να φθάσει το 18% γύρω στο 2010) και οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μείωση -σχεδόν υποδιπλασιασμό- της νεανικότητας του πληθυσμού (ποσοστό νέων κάτω των 14 ετών από 28,8% το 1951 σε 15,2% το 2001) και όχι τόσο στην αύξηση της προσδοκώμενης ζωής, με αποτέλεσμα, ενώ το 1950 οι νέοι ήταν υπερτετραπλάσιοι των ηλικιωμένων, σήμερα είναι σχεδόν 10% λιγότεροι.

Αν μελετήσουμε την πληθυσμιακή εξέλιξη της νεότερης Ελλάδας με τη χρήση δεικτών φαίνεται καθαρά μια εξέλιξη από υψηλούς σε χαμηλούς δείκτες γεννήσεων και θανάτων, καθώς και μια δημογραφική σταθερότητα τα τελευταία χρόνια **(ΒΛΕΠΕ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΝΑΚΑ)²**.

---

² Αναστασιάδης Κ(1997), Η Επιστήμη της δημογραφίας, Δομή σελ 89

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ)	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗΣ
1821-30	40,8	49,0	-8,2
1831-40	52,0	39,3	12,7
1841-50	52,3	28,1	14,2
1851-60	49,9	36,8	13,1
1861-70	50,1	34,2	15,9
1871-80	46,8	31,7	15,1
1881-90	43,6	30,0	13,6
1890-1900	41,9	28,4	13,5
1901-10	39,8	26,3	13,5
1911-20	30,7	22,9	7,8
1921-30	31,0	20,1	10,9
1931-40	28,2	15,7	12,5
1941-50	20,5	13,4	7,1
1951-60	19,2	7,2	12,0
1961-70	17,9	8,1	9,8
1971-80	15,5	8,7	6,8
1981-90	11,8	9,1	2,7
1991-99	9,8	9,5	0,3

Οι παραπάνω διαπιστώσεις μας οδηγούν στην αποδοχή μιας διαδικασίας με τέσσερα στάδια. Συγκεκριμένα³:

³ Δρετάκη Μ(1999), Η Ελλάδα στο όριο της Συρρίκνωσης, Καθημερινή

Το πρώτο στάδιο είναι μεταξύ 1820-1910 και χαρακτηρίζεται από υψηλή πληθυσμιακή στασιμότητα, αποτέλεσμα των υψηλών συντελεστών γεννητικότητας και θνησιμότητας (οι γεννήσεις υπερβαίνουν τις 40-50 και οι θάνατοι τους 30-35 στους 1000 κατοίκους).

Το δεύτερο στάδιο μεταξύ 1910 και 1940 παρουσιάζει επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του ελληνικού πληθυσμού, που οφείλεται στη μείωση της θνησιμότητας (η υπεροχή των γεννήσεων έναντι των θανάτων είναι στο επίπεδο 8-13 σε 1000 κατοίκους).

Το τρίτο στάδιο μεταξύ 1940 και 1980 αποτελεί μια περίοδο συνεχούς πληθυσμιακής αύξησης.

Το τέταρτο και τελευταίο στάδιο από το 1980 μέχρι και σήμερα φανερώνει χαμηλή πληθυσμιακή σταθερότητα, εξαιτίας της διαρκούς μείωσης του συντελεστή γεννητικότητας και της παράλληλης αύξησης του συντελεστή θνησιμότητας λόγω γήρανσης.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό πως οι μεταβολές αποτελούν το κυρίαρχο στοιχείο της εξέλιξης της Ελλάδας από την ανεξαρτησία της μέχρι και σήμερα. Το παρακάτω σχήμα αποτυπώνει την έως τώρα θεωρητική μας ανάλυση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ
 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ/ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΕΙΟΥ9:
 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΩΡΑΣ, 1991-2001

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 1991-2001

- 1.45% - 2%
- 2.01% - 3%
- 3.01% - 5%
- 5.01% - 8%
- 8.01% - 16.96%

- ΑΝΙΣΟΠΕΔΟΙ ΚΟΜΒΟΙ ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ
- ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ
- ΚΑΛΕΣΤΕΙ ΔΕΣΜΕΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ
- ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΣ ΠΑΦΟΣ
- ΕΥΡΩ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
- ΟΡΟΙ ΖΩΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ IV

ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.
 ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 30/01/2009
 ΠΗΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ : ΣΥΣΤ. 2001
 ΑΡΧΕΙΟ : \\C:\peun\Οδ\GIS\indicat\on\SET\SET09\2009\maps\mmap_C4\SET09_REG_Jan09.mxd

2.2. Η ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ & Η ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ

Μετά το 1981 παρατηρείται μια σταδιακή μείωση της γεννητικότητας-γονιμότητας του πληθυσμού, με ρυθμό που δεν έχει σημειωθεί άλλη φορά στον ελληνικό χώρο. Ενώ οι γεννήσεις παρέμειναν σχεδόν σταθερές σε απόλυτους αριθμούς σε όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου (γύρω στις 150.000 το χρόνο, όσες ήταν και το 1980), μετά το 1980 άρχισαν να μειώνονται, φτάνοντας το 1999 μόλις τις 100.000. Οι αριθμοί δηλώνουν ποσοστό μείωσης που φτάνει το 32% στη διάρκεια 18 μόνο ετών **(ΒΛΕΠΕ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΝΑΚΑ)**⁴.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3:ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ετος	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
1950	151.134	19,80
1961	157.239	17,96
1971	144.928	16,09
1981	148.134	14,47
1991	102.229	10,00
1999	100.643	9,53

Το μέγεθος των αλλαγών στη γονιμότητα του πληθυσμού της χώρας μας γίνεται αντιληπτό πιο παραστατικά μέσα από δύο συγκριτικούς δείκτες. Ο πρώτος γνωστός ως συντελεστής γεννητικότητας, δείχνει τον αριθμό γεννήσεων επί 1000 κατοίκους, μέθοδος με την οποία αποφεύγονται τα λανθασμένα συμπεράσματα, μια και ο αριθμός των

⁴ WWW.GOOGLE.GR, Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία

γεννήσεων εξετάζεται σε συνάρτηση με το συνολικό μέγεθος του πληθυσμού.

Ο δείκτης αυτός δείχνει ότι μεταπολεμικά οι γεννήσεις μειώθηκαν περισσότερο από 50% (**ΒΛΕΠΕ ΠΙΝΑΚΑ 3**), αντίθετα η χωρική διαφοροποίηση του δείκτη αντανakλά μια μετατόπιση της γεννητικότητας από την περιφέρεια που ήταν η παραδοσιακή δεξαμενή της χώρας προς τα αστικά κέντρα(**ΒΛΕΠΕ ΠΙΝΑΚΑ 4**).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ	10,3
ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	10,3
ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	9,5
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	9,1

Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση γύρω στο 50% των πολύτεκνων οικογενειών. Από την άλλη έχουμε ένα δεύτερο και σπουδαιότερο συντελεστή, οπού είναι αυτός της γονιμότητας, ο οποίος αναφέρεται στο μέσω όρο των παιδιών που γεννιούνται από γυναίκες που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία και ο οποίος από 2,1 το 1980 έφτασε σήμερα στην οριακή τιμή του 1,3. Η μείωση αυτή δηλώνει τη γήρανση του ελληνικού πληθυσμού, ο οποίος ουσιαστικά οδηγείτε στη μείωση⁵.

⁵ Σιάμπου Γ(1990), Ένας Αιώνας Μεγάλων Δημογραφικών Μελετών, Πανελλαδικό Δημογραφικό Συνέδριο

2.3. Η ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ & Η ΓΗΡΑΝΣΗ

Οι θάνατοι στην Ελλάδα αυξήθηκαν σταδιακά σε όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου φτάνοντας τις 103.000 το 1999, από 53.000 που ήταν το 1950 (ΒΛΕΠΕ ΠΙΝΑΚΑ 5)⁶.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
1950	53.755	7,04
1961	63.955	7,62
1971	73.819	8,42
1981	86.261	8,86
1991	95.498	9,30
1999	103.304	9,79

Στην αύξηση αυτή συνέβαλαν κατά πολύ και τα τροχαία ατυχήματα με 2.000 θύματα ετησίως. Το πρόβλημα όμως εντοπίζεται κυρίως όχι στη νοσηρότητα του πληθυσμού αλλά στη γήρανση. Το δεδομένο αυτό αποτελεί τη βάση του δημογραφικού προβλήματος. Συγκεκριμένα θα πρέπει να πούμε ότι η αύξηση , σχεδόν τριπλασιασμός των ηλικιωμένων ατόμων άνω των 65 ετών που σημειώθηκε μετά τον πόλεμο (από 6,5 το 1951 σε 17,2 το 2000) οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μείωση-σχεδόν υποδιπλασιασμού- των νέων (το ποσοστό των νέων

⁶ Αναστασιάδης Κ(1997), Η Επιστήμη της δημογραφίας, Δομή σελ 88

μειώθηκε από 28,8 το 1951 σε 15,2 το 2000)⁷. Οι νέοι ενώ ήταν υπέρ τριπλάσιοι των ηλικιωμένων το 1950, σήμερα είναι κατά 11% λιγότεροι (ΒΛΕΠΕ ΠΙΝΑΚΑ 6).

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΠΟΣΟΣΤΟ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ	ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ 65+	ΝΕΟΙ 0-14
1951	6,7%	28,8
1961	8,2%	26,7
1971	10,9%	25,4
1981	12,7%	23,7
1991	13,7%	19,2
1999	17,2%	15,2

Τι σημαίνει όμως πρακτικά η γήρανση του πληθυσμού. Συγκεκριμένα θα παραθέσουμε κάποιες από τις συνέπειες του δημογραφικού προβλήματος της Χώρας μας⁸:

α) Διακινδύνευση της εθνικής άμυνας και εδαφικής ακεραιότητας, αφού δεν (θα) υπάρχουν αρκετοί στρατιώτες.

β) Κίνδυνος εθνικής εξαφάνισης ή αφομοίωσης ή αλλοίωσης με άλλα έθνη. Κίνδυνος όχι (μόνο) εξωτερικός, αλλά και εσωτερικός, από μετανάστες και μειονότητες.

⁷ 'Εύθετο "Αφιέρωμα" της "Ελευθεροτυπίας" της 19.8.2000

⁸ περ. "Νέμεσις" τ. Φεβρουαρίου 2000 σελ. 83επ.

γ) Οικονομική ύφεση, αφού δεν (θα) υπάρχουν νέοι άνθρωποι με δυναμισμό, έμπνευση και νέες ιδέες για να δώσουν ώθηση στην οικονομία, πολύ δε περισσότερο δεν (θα) υπάρχουν αρκετοί εργαζόμενοι.

δ) Αύξηση ανεργίας, είτε λόγω της παραπάνω οικονομικής ύφεσης, είτε λόγω της μείωσης θέσεων εργασίας που έχουν σχέση με το παιδί και τους νέους.

ε) Υπέρμετρη επιβάρυνση των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων για τη συντήρηση των συνταξιούχων, με απώτερο κίνδυνο να υπάρξουν στο μέλλον εργαζόμενοι που δεν θα συνταξιοδοτηθούν ποτέ.

στ) Αλλαγή της δομής του συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας με έμφαση στους ηλικιωμένους, για τους οποίους θα διατίθενται όλο και περισσότερα κονδύλια.

ζ) Αλλαγή στη σύνθεση του εκλογικού σώματος, στις πολιτικές επιλογές και στο όλο πολιτικό σκηνικό.

2.4. Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Ουσιαστικός συντελεστής στην υπογεννητικότητα είναι η εσωτερική και η εξωτερική μετανάστευση. Με ιδιαίτερες επιπτώσεις εμφανίζεται η ενδοευρωπαϊκή μετανάστευση. Η πτωτική επίδρασή της είναι άμεση και έμμεση.

Άμεση, διότι αυτοί που εγκατέλειπαν την ύπαιθρο ανήκαν στην πιο αναπαραγωγική δημογραφική ηλικία. Κατά την δεκαετία του 1960, το 80% των μεταναστών ήταν ηλικίας 15-39 ετών. Η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση περνούσαν από την επαρχία μόνο αναπαραγωγικές κλάσεις, αλλά πολύ συχνά περισσότερες γυναίκες, δημιουργώντας σοβαρή ανισορροπία των φύλων και ανωμαλία στους γάμους και στη γονιμότητα⁹.

Έμμεση είναι η επίδραση της μετανάστευσης στην γονιμότητα, γιατί οι μετακινούμενοι προς τις βιομηχανικές χώρες και τις μεγάλες πόλεις¹⁰:

υιοθετούν σύντομα τον κυρίαρχο τρόπο ζωής, το πρότυπο της ολιγομελούς οικογένειας.

Όταν πρόκειται για εξωτερική μετανάστευση οι δυσχέρειες αυτές πολλαπλασιάζονται,

- Λόγω άγνοιας της γλώσσας,
- Διαφοράς τρόπου ζωής,
- Δυσκολίας ένταξης στο κοινωνικό περιβάλλον της θετής πατρίδας.

Λόγω της μικρής γεωγραφικής απόστασης των περιοχών προέλευσης των μεταναστών και των χωρών προορισμού, οι μετακινούμενοι

---

⁹ www.google.com - Μελέτη από τους καθηγητές του Πάντειου

Πανεπιστημίου κ. Π. Γιετίμης και η κ. Φωτεινή Τσαλίκου, πρόεδρος του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής

¹⁰ περ. "Δημογραφική Ενημέρωση" τ. 14 (10-12/2004),

μεταβαίνουν συχνά στο χωριό τους για τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και τις διακοπές, μεταδίδοντας με την ευκαιρία αυτή την συρρικνούμενη οικογενειακή μορφή της χώρας όπου έζησαν από δεκαετίας και πλέον.

Για τους Έλληνες της Δυτικής Γερμανίας παρατηρείται μια σημαντική πτώση της γεννητικότητας κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Ο δείκτης γεννήσεων της συγκεκριμένης ομάδας είναι χαμηλότερος από τον δείκτη της Ελλάδας. Συνέπεια των γεγονότων αυτών και όταν ακόμα οι τέως μετανάστες αποφασίζουν να επαναπατριστούν νέοι, είναι ότι όχι μόνο δεν επανέρχονται στην προμεταναστευτική τους αντίληψη για τη οικογένεια, αλλά επηρεάζουν φίλους και συγγενείς που δεν μετανάστευσαν να αποκτήσουν και αυτοί ως πρότυπο, την ολιγομελή οικογένεια.

Κάτι παρόμοιο συνέβη και με την μαζική εσωτερική μετανάστευση των κατοίκων της υπαίθρου και ιδιαίτερα των κωμοπόλεων και των χωριών που κατευθύνονται πάντοτε κατά προτίμηση στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα (*Αθήνα-Θεσσαλονίκη*), αυξάνοντας με ταχύ ρυθμό τον πληθυσμό τους στο μισό περίπου του συνολικού πληθυσμού της χώρας και συμβάλλοντας στην καθοδική εξέλιξη των γεννήσεων και στην ερήμωση της υπαίθρου που δυσχεραίνει την οικονομική και κοινωνική περιφερειακή ανάπτυξη.

Η αστικοποίηση και η μετανάστευση της τελευταίας τριακονταετίας συνέβαλαν ουσιαστικά τόσο στη αλλαγή της δομής του πληθυσμού όσο και στις συνυφασμένες αλλαγές της φυσικής του κίνησης και κυοφόρησαν τις ισχυρές δημογραφικές εξελίξεις της επταετίας 1981-

1987. Ο συντελεστής της ολικής γονιμότητας των αγροτικών περιοχών που ήταν 3,17 παιδιά ανά γυναίκα στην αρχή της περιόδου αυτής, μειώθηκε σε 2,15 παιδιά στο τέλος της τριακονταετίας και έφτασε στο 1,4 παιδιά ανά γυναίκα το 1996¹¹.

Σε όλη την Ευρώπη και στη χώρα μας, οι παρουσιαζόμενες έντονες αυξητικές τάσεις του φαινομένου της μετανάστευσης, οδηγεί την Ευρωπαϊκή Ένωση στην αναζήτηση κοινής μεταναστευτικής πολιτικής και «επιβάλλει» στη Χώρα μας να «ανεβάσει» το θέμα στις πρώτες θέσεις των προβληματισμών μας για το 2005. Αυτό προκύπτει από τον αριθμό οικονομικών μεταναστών που έρχονται, από προβλέψεις του ΟΗΕ για την Ελλάδα και από την αυξανόμενη εξέλιξη των μεταναστών στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα:

Η τάση αυτή προκύπτει από στοιχεία που παρουσιάστηκαν σε σύνοδο αρμόδιων υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τα οποία, τα επόμενα χρόνια οι ευρωπαϊκές Χώρες θα δεχθούν περί τα 50 εκατομμύρια οικονομικούς μετανάστες από Χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης που θα εγκαταλείψουν τις Χώρες τους, αναζητώντας εργασία. Αυτό έχει καταγραφεί στην έρευνα που έκανε του Ινστιτούτου Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού του Πάντειου Πανεπιστημίου .

---

¹¹ www.google.com - Μελέτη από τους καθηγητές του Πάντειου Πανεπιστημίου κ. Π. Γιετίμης και η κ. Φωτεινή Τσαλικογλου, πρόεδρος του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής

Η πρόβλεψη του ΟΗΕ για την Ελλάδα, σύμφωνα με την οποία, το 2015 ένας στους τέσσερις κατοίκους της Χώρας μας θα είναι αλλοδαπός, καθώς σε εκτιμώμενο πληθυσμό 14,2 εκατομμύρια ., τα 3,5 εκ. θα είναι αλλοδαποί.

Η μετανάστευση προς την Ελλάδα έχει μια γνησίως αύξουσα εξέλιξη», η πιο εκτίμηση που τεκμηριώνεται πλήρως με τα πιο κάτω στοιχεία :

Στην απογραφή του πληθυσμού το 1981 καταγράφηκαν 176.119 αλλοδαποί, ενώ στην απογραφή του 2001 καταγράφηκαν 797.093 αλλοδαποί.

Δύο στους τρεις μετανάστες, που βρίσκονται στη χώρας μας, είναι άνδρες. Το 65% είναι αλβανικής καταγωγής και ακολουθούν με πολύ μικρότερα ποσοστά οι αλλοδαποί με βουλγαρική καταγωγή (6,5%), με ρουμανική (4,5%), από το Πακιστάν με ποσοστό 4,2%, από την Ουκρανία 2,6% κλπ.

Το μορφωτικό επίπεδο των μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα, είναι το ακόλουθο:

- Το 49,16% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- Το 37,05% είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Το 8,89% των αλλοδαπών είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η πλειονότητα των μεταναστών που ζουν στη Χώρα μας και ανήκει στις λεγόμενες «παραγωγικές» ηλικίες , είναι μεταξύ των 30 με 34 ετών.

Όλα τα παραπάνω μας δείχνουν ότι και οι έλληνες μετανάστες οι οποίοι έφεραν συνήθειες, από το Δυτικό κόσμο αλλά και οι μετανάστες άλλων χωρών που μετοικίζουν την Ελλάδα τη διαμορφώνουν δημογραφικά είτε επηρεάζοντας τη φιλοσοφία της είτε περνώντας της νέα ήθη και έθιμα. Το σίγουρο είναι ότι η μετανάστευση είναι άλλος ένας συντελεστής ο οποίος προσδίδει δημογραφικά προβλήματα στην Ελλάδα, κυρίως λόγω έλλειψης προγραμματισμού και οργάνωσης.

Η μαζική εισροή μεταναστών στη χώρα μας συνέβαλε αναμφισβήτητα στην αύξηση της γεννητικότητας και της γονιμότητας στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύουν στοιχεία του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Χαρακτηριστικό είναι ότι στο ένα τρίτο των νομών της Ελλάδας, το 20-35% του συνόλου των γεννήσεων το 2004-2005 προέρχονται από αλλοδαπές μητέρες.

Επίσης, η τάση αυτή ενίσχυσε και τη γονιμότητα στους περισσότερους νομούς της χώρας μας, ιδιαίτερα δε σ' αυτούς όπου η γονιμότητα των Ελληνίδων είναι σχετικά συρρικνωμένη.

Σε 15 από τους 21 νομούς με χαμηλές τιμές του συνθετικού δείκτη γονιμότητας το 2004-2005 (λιγότερα από 1,20 παιδιά / γυναίκα), η συμβολή των αλλοδαπών γυναικών είναι δυνατόν να χαρακτηριστεί από "σημαντική" έως "ιδιαίτερα σημαντική".

Ειδικότερα, αναφέρεται πως η είσοδος στην Ελλάδα ενός σημαντικού αριθμού αλλοδαπών μετά το 1990 -εκ των οποίων το 45% είναι

γυναίκες (6,3% του συνολικού πληθυσμού των γυναικών που απεγράφησαν στη χώρα μας το 2001) και η τεράστια πλειοψηφία τους βρίσκεται σε αναπαραγωγικές ηλικίες (επί 100 αλλοδαπών γυναικών οι 75 είναι 15-49 ετών)- δεν ήταν δυνατόν να μην επηρεάσει και τη γεννητικότητα / γονιμότητα του πληθυσμού της χώρας μας. Αναλυτικότερα, οι προερχόμενες από αλλοδαπές μητέρες γεννήσεις αποτελούν σχεδόν το 1/6 του συνόλου (η συνεισφορά των Αλβανίδων είναι καθοριστική, καθώς επί 100 γεννήσεων αλλοδαπών οι 61 προέρχονται από μητέρες με αλβανική υπηκοότητα και 39 μόνον από αλλοδαπές μητέρες άλλης υπηκοότητας).

Η έρευνα αναφέρει, ακόμη, πως η διαφορετική γεννητικότητα των μεν και των δε σε 1000 αλλοδαπές ηλικίας 15-49 ετών καταγράφεται ο διπλάσιος αριθμός γεννήσεων απ' ό,τι στις Ελληνίδες (66 έναντι 33)] αντικατοπτρίζεται και στους υπολογιζόμενους συνθετικούς δείκτες γονιμότητας, καθώς τη διετία 2004-2005 αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 2,21 παιδιά ανά γυναίκα στις αλλοδαπές (2,54 στις Αλβανίδες) και μόνον 1,20 στις Ελληνίδες. Οι διαφορές αυτές, επισημαίνει το Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του πανεπιστημίου Θεσσαλίας, προκύπτουν αποκλειστικά από τα διαφοροποιημένα ποσοστά γονιμότητας στο πρώτο τμήμα της αναπαραγωγικής ζωής των γυναικών (15-29 ετών), καθώς η γονιμότητα των Ελληνίδων και των αλλοδαπών ελάχιστα διαφοροποιείται μετά τα 30 έτη.

Βάσει της έρευνας, στο 1/3 σχεδόν των νομών της Ελλάδας, η συμβολή των αλλοδαπών είναι σημαντικότερη, καθώς το 20-35% των γεννήσεων προέρχεται από αλλοδαπές μητέρες. Ιδιαίτερα περιορισμένη καταγράφεται η επίδραση των αλλοδαπών στον Συνθετικό δείκτη Γονιμότητας στους περισσότερους από τους νομούς που βρίσκονται στα βόρεια σύνορα της χώρας μας (με εξαίρεση το Κιλκίς), ενώ αντιθέτως είναι εντονότερη στις Κυκλάδες και τα περισσότερα από τα Ιόνια νησιά, το νότιο και βορειο-ανατολικό τμήμα της Πελοποννήσου, το σύνολο σχεδόν της Στερεάς Ελλάδας και τους νομούς Χαλκιδικής και Κιλκίς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – Ο ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ο πληθυσμός του Νομού Μεσσηνίας, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 1991, ανέρχεται σε 166.964 κατοίκους. Από πλευράς πληθυσμιακού δυναμικού, κατατάσσεται στην πρώτη θέση μεταξύ των Νομών της διοικητικής Περιφέρειας Πελοποννήσου, αποτελώντας το 27,5% του συνολικού της πληθυσμού.

Ως προς τη μέση πληθυσμιακή πυκνότητα, η Μεσσηνία με 55,8 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο το 1991, κατατάσσεται δεύτερη μετά την Κορινθία (56,8 άτ./τ.χιλ.), με μεγάλη όμως διαφορά από τους υπόλοιπους Νομούς της Περιφέρειας και ιδιαίτερα από την Αρκαδία και τη Λακωνία (23,4 και 26,1 άτ/τ.χιλ. αντίστοιχα). Βέβαια και πέρα από τις διαφοροποιήσεις σε επίπεδο Περιφέρειας, ο Νομός παραμένει σχετικά αραιοκατοικημένος συγκρινόμενος με το σύνολο της Χώρας (77,8 άτ/τ.χιλ.). Η διαφορά αυτή, είναι σε ένα βαθμό αναμενόμενη λόγω της αγροτικής φυσιογνωμίας του μεγαλύτερου μέρους του Νομού, όπως θα φανεί παρακάτω, οφείλεται κυρίως στη μεγάλη πληθυσμιακή συρρίκνωση που υπέστη κατά τη διάρκεια όλης της μεταπολεμικής περιόδου και τη συνακόλουθη αποδυνάμωση των μικρών και μεσαίων οικισμών.

Ο συνολικός πληθυσμός του Νομού κατανέμεται σε 280 συνολικά οικισμούς, εκ των οποίων οι 121 πεδινοί, οι 73 ημιορεινοί και οι 85 ορεινοί. Ως προς το μέγεθος, υπάρχει μόνο ένα αστικό κέντρο με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων (Καλαμάτα), 6 ημιαστικοί οικισμοί (με πληθυσμό μεταξύ 2.000 και

10.000) και 273 αγροτικοί οικισμοί (με πληθυσμό μικρότερο των 2.000 κατοίκων). Σημειώνεται ότι 144 από τους αγροτικούς οικισμούς (δηλαδή άνω του 50% του συνόλου των οικισμών) έχουν πληθυσμό μικρότερο από 250 κατοίκους. Διοικητικά ο Νομός υποδιαιρείτο σε 4 Επαρχίες πριν το Νόμο Καποδίστρια (Καλαμών, Μεσσήνης, Πυλίας και Τριφυλίας), με μεγαλύτερη αυτή των Καλαμών (68.510 κάτοικοι το 1991).

Περιοχές		1971	1981	1991	2001
Μεσσηνίας		23,4%	27,1%	28,5%	29,3%
Αργολίδα		22,5%	33,9%	35,0%	36,2%
Αρκαδία		18,2%	19,8%	21,3%	26,2%
Κορινθία		18,4%	18,4%	19,3%	19,5%
Λακωνία		14,0%	15,4%	16,2%	17,2%
Περιφ. Πελοποννήσου		19,7%	23,1%	24,2%	25,3%
Πυκνότητα	Έκταση	Πυκνότητα (άτομα/τετ.χλμ)			
		1971	1981	1991	2001
Σύνολο Μεσσηνίας	2.990,9	57,9	53,4	55,8	59
Επαρχία Καλαμών	843,1	73,4	75,1	81,3	85
Επαρχία Μεσσήνης	579,1	66,5	56,4	54,2	57
Επαρχία Πυλίας	698,7	47,2	39,5	40,7	42
Επαρχία Τριφυλίας	870,0	45,6	41,6	44,4	46
Πεδινός πληθυσμός	1.013,6	78,4	69,7	72,8	53
Ημιορεινός πληθυσμός	775,9	93,2	91,1	94,9	105
Ορεινός πληθυσμός	1.201,4	17,7	15,4	16,3	16
Αστικός πληθυσμός	83,1	486,2	520,3	573,3	294
Ημιαστικός πληθυσμός	221,5	132,7	125,4	120,6	130

Αγροτικός πληθυσμός	2.686,2	38,4	33,1	34,5	34
Σύνολο Χώρας	53,2%	58,1%	58,8%	58,6%	58,7%

3.2. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΣΥΚΡΙΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Σε σχέση με τους υπόλοιπους Νομούς της περιφέρειας, η Αργολίδα είναι η μόνη με μεγαλύτερη αναλογία αστικού πληθυσμού και ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξής του τις τελευταίες δεκαετίες (από 22,5% το 1971 σε 35% το 1991). Οι υπόλοιποι Νομοί χαρακτηρίζονται από βραδύτερους ρυθμούς αστικοποίησης και σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα αστικού πληθυσμού το 1991 (Αρκαδία 21,3%, Κορινθία 19,3%, Λακωνία 16,2%). Τα επί μέρους αυτά χαρακτηριστικά διαμορφώνουν, για το σύνολο της περιφέρειας, βαθμό αστικοποίησης της τάξης του 24,2%, του οποίου η Μεσσηνία υπερτερεί. Οι ενδοπεριφερειακές αυτές συγκρίσεις υποδεικνύουν ότι ο χαμηλός (σε σχέση με τη Χώρα) βαθμός αστικοποίησης δεν χαρακτηρίζει το Νομό αλλά αποτελεί γενικότερο χαρακτηριστικό της περιφέρειας.

3.3. ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Η πληθυσμιακή εξέλιξη διαφοροποιείται σημαντικά στις επιμέρους γεωγραφικές, οικιστικές και διοικητικές ενότητες του Νομού. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού είναι συγκεντρωμένο στους πεδινούς και ημιορεινούς οικισμούς. Οι πεδινοί οικισμοί συγκέντρωναν, το 1991, ποσοστό 44,2% του συνολικού πληθυσμού, ενώ ανάλογο ποσοστό συγκέντρωναν και οι ημιορεινοί. Οι ορεινοί οικισμοί συγκεντρώνουν το 11,7% του πληθυσμού. Οι πεδινοί και ορεινοί πληθυσμοί υπέστησαν, την δεκαετία

του '70, μείωση μεγαλύτερη του μέσου όρου του Νομού, δείχνουν όμως να ανακτούν μέρος του πληθυσμού τους την δεκαετία του '80.

Από τις τέσσερις επαρχίες (Καλαμών, Μεσσήνης, Πυλίας και Τριφυλίας), η επαρχία Καλαμών είναι η πολυπληθέστερη και εμφανίζει τον εντονότερο πληθυσμιακό δυναμισμό. Το 1991 εμφανίζει πληθυσμό 68.510 κατοίκων με μέση πυκνότητα 81,3 κατοίκων ανά τετ.χιλμ (Μεσσηνία : 55,8 κατ./τετ.χιλμ). Την δεκαετία του '70 είναι η μόνη που αυξάνει ελαφρά τον πληθυσμό της (κατά 2.3%), ενώ στην δεκαετία του '80, η κατά 8.2% αύξηση είναι η υψηλότερη που πραγματοποιείται στο Νομό και σαφώς μεγαλύτερη από τον μέσο όρο αύξησης τόσο της περιφέρειας όσο και της Χώρας. Ο δυναμισμός αυτός οφείλεται κατά κύριο λόγο στην μεγάλη αναλογία αστικού πληθυσμού (69,5%), συγκεντρωμένου κυρίως στο Πολεοδομικό συγκρότημα της Καλαμάτας, το οποίο τη δεκαετία του '70 εμφάνισε αύξηση της τάξης του 6,6%, ρυθμός ο οποίος όμως ανακόπηκε την δεκαετία του '80 (4,7%).

Στον αντίποδα, η επαρχία Μεσσήνης, με 79,2% αγροτικό πληθυσμό και πυκνότητα 54,2 κατ/τετ.χιλμ το 1991, είναι η μόνη που συνεχίζει να χάνει πληθυσμό τη δεκαετία του '80 (μείωση κατά 4%), ενώ κατά τη δεκαετία του '70 είχε ήδη υποστεί σημαντική πληθυσμιακή μείωση (κατά 15,2%).

Η πρώην επαρχία Τριφυλίας με τη μεγαλύτερη αναλογία ημιαστικού πληθυσμού στο Νομό (52,3%) και πυκνότητα 44,4,κατ/τετ.χιλμ εμφανίζεται να ανακτά μέρος των πληθυσμιακών απωλειών, με αύξηση τη δεκαετία του '80, της τάξης του 6,8%. Τέλος, η επαρχία Πυλίας, με την μεγαλύτερη αναλογία αγροτικού πληθυσμού στο Νομό (91,3%) και την χαμηλότερη πυκνότητα (40,7 κατ/τετ.χιλμ), δείχνει να ανακόπτει την δυναμική πληθυσμιακής μείωσης (-

16,2% τη δεκαετία του '70) παρουσιάζοντας μικρή αύξηση (κατά 3%) τη δεκαετία του '80.

3.4. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ & ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Οι κύριοι προσδιοριστικοί παράγοντες των πληθυσμιακών μεταβολών που εξετάστηκαν προηγούμενα είναι η μετανάστευση και η φυσική κίνηση, παράγοντες που επιδρούν με διαφορετικό τρόπο στις διαφορετικές χρονικές περιόδους. Στον πίνακα 3.5 παρουσιάζονται, για την περίοδο 1951-1991, η συνολική (καθαρή) μεταβολή τού πληθυσμού, το φυσικό ισοζύγιο (γεννήσεις μείον θάνατοι) και η μετανάστευση, υπολογιζόμενη από το αλγεβρικό άθροισμα της φυσικής κίνησης και της συνολικής μεταβολής ανά δεκαετία (φαινόμενη μετανάστευση).

3.5. ΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Η πληθυσμιακή εξέλιξη του Νομού σε όλη σχεδόν τη μεταπολεμική περίοδο υπήρξε εξαιρετικά δυσμενής. Στις δεκαετίες του '50, '60 και '70 η Μεσσηνία χάνει σταθερά πληθυσμό, με δυσμενέστερη τη δεκαετία του '60, κατά τη διάρκεια της οποίας η μείωση έφθασε τα επίπεδα του 18,3%. Συνολικά, από 227.871 κατοίκους το 1951 ο πληθυσμός του Νομού έφθασε, το 1981, στους 159.818, μειώθηκε δηλαδή σε μία τριακονταετία κατά 32%.

Η απογραφή πληθυσμού τού 1991 κατέγραψε για πρώτη φορά* , μετά από τρεις δεκαετίες, αύξηση του πληθυσμού του Νομού τής τάξης του 4,5%. Η αύξηση αυτή είναι βέβαια σαφώς χαμηλότερη τόσο από το σύνολο της

Περιφέρειας (5,3%) όσο και από το σύνολο της Χώρας (5,5%) η οποία, ως σημειωθεί, εμφανίζει σημαντική κάμψη του ρυθμού πληθυσμιακής αύξησης σε σχέση με τη δεκαετία του '70. Για τη Μεσσηνία πάντως, η αντιστροφή της δυναμικής της πληθυσμιακής συρρίκνωσης αποτελεί μια πρώτη ενθαρρυντική ένδειξη επανάκαμψης του Νομού σε τροχιά ανάπτυξης. Η ένδειξη αυτή θα πρέπει βέβαια να αξιολογηθεί μέσα στο γενικότερο πλαίσιο τόσο των μέχρι σήμερα δημογραφικών, οικονομικών και χωροταξικών εξελίξεων όσο και των σημερινών αλλά και μελλοντικών δυνατοτήτων οικονομικής ανάπτυξης, όπως θα φανεί στη συνέχεια.

	51-61	61-71	71-81	81-91	91-01
Συνολική μεταβολή πληθυσμού	-15.901	-38.893	-13.259	7.146	2.356
Φυσικό ισοζύγιο	24.345	12.091	251	-3.975	-1163
Φαινόμενη Μετανάστευση (Φ.Μ)	-40.246	-50.984	-13.510	+11.121	+3452
% Φ.Μ στον πληθυσμό στην αρχή της δεκαετίας	-17,7%	-24,1%	-7,8%	+7,0%	+2,3%

3.6. ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ανάλογη εξέλιξη είχαν και οι Νομοί Αρκαδίας και Λακωνίας με μέγιστη μείωση της τάξης του 17,6% και 18,4% αντίστοιχα, την δεκαετία του '60 και εξέλιξη μέχρι και τη δεκαετία του '80 δυσμενέστερη από αυτήν της Μεσσηνίας. Αντίθετα, η Αργολίδα και η Κορινθία κατορθώνουν, αφ'ενός να συγκρατήσουν σε μεγάλο βαθμό τους πληθυσμούς τους κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60, αφ'ετέρου δε να τους αυξήσουν, με ιδιαίτερο παράδειγμα την Κορινθία η

οποία την δεκαετία του '80 εμφάνισε αύξηση της τάξης του 15,3%. Οι εξελίξεις ανά Νομό διαμόρφωσαν αθροιστικά μία ευρύτερη εικόνα πληθυσμιακής μείωσης στο σύνολο της περιφέρειας Πελοποννήσου κυρίως κατά την δεκαετία του '60 (-15,3%). Την δεκαετία του '70 ο πληθυσμός της περιφέρειας δείχνει να σταθεροποιείται (μείωση κατά 1%), ενώ στην δεκαετία του '80 εμφανίζει σαφείς τάσεις αύξησης της τάξης του 5.3%.

Ν. Μεσσηνίας				
Σύνολο πληθυσμού	166.964	61,1%	24,0%	18,3%
Αστικός πληθυσμός	47.641	54,1%	15,4%	23,3%
Ημιαστικός πληθυσμός	26.705	57,0%	21,0%	19,3%
Αγροτικός πληθυσμός	92.618	66,2%	28,8%	15,5%
Πεδινός πληθυσμός	73.784	62,3%	25,7%	17,0%
Ημιορεινός πληθυσμός	73.596	58,9%	21,1%	20,2%
Ορεινός πληθυσμός	19.584	65,1%	27,5%	16,4%
<i>Επαρχία Καλαμών</i>	68.510	56,2%	18,5%	21,5%
<i>Επαρχία Μεσσήνης</i>	31.375	68,9%	28,5%	17,1%
<i>Επαρχία Πυλίας</i>	28.454	66,4%	29,4%	14,9%
<i>Επαρχία Τριφυλίας</i>	38.625	60,2%	25,4%	16,3%
Περιφέρεια Πελοποννήσου	607.428	57,5%	22,2%	18,4%
Σύνολο Χώρας	10.259.900	49,1%	17,0%	19,2%

3.7. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Η αστικοποίηση του πληθυσμού του Νομού βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το σύνολο της Χώρας και εξελίχθηκε με βραδείς ρυθμούς τις τελευταίες δεκαετίες. Το ποσοστό του αστικού πληθυσμού ήταν, το 1961, 19%, του ημιαστικού 16,1% και του αγροτικού 64,9%. Στο διάστημα των τελευταίων 30 χρόνων μέχρι το 1991, ο αστικός πληθυσμός αυξήθηκε στα επίπεδα του 28,5% εις βάρος του αγροτικού πληθυσμού, ο οποίος μειώθηκε στα επίπεδα του 55,5%. Ο ημιαστικός πληθυσμός παρέμεινε ουσιαστικά στάσιμος.

Η εξέλιξη της αστικοποίησης (πιν. 3.2) δεν παρακολούθησε την αντίστοιχη εξέλιξη σε επίπεδο Χώρας (όπου από το 1971 ο αστικός πληθυσμός ξεπέρασε το 50%), λόγω του αγροτικού (έως και σήμερα) χαρακτήρα του Νομού και της διάρθρωσης του οικιστικού του δικτύου, το οποίο χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μικρών αγροτικών οικισμών και ένα μόνο αστικό κέντρο άνω των 10.000 κατοίκων.

3.8. ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Οι δεκαετίες του '50 και '60 χαρακτηρίζονται από έντονο μεταναστευτικό ρεύμα, προς χώρες του εξωτερικού ή τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, με κίνητρο την αναζήτηση ευκαιριών απασχόλησης. Το μεταναστευτικό ρεύμα αποδυνάμωσε πληθυσμιακά τις αγροτικές κυρίως περιφέρειες της χώρας, τόσο ποσοτικά (μείωση πληθυσμού) όσο και ποιοτικά στο βαθμό που απορρόφησε παραγωγικές ηλικίες (έως 45 ετών), "υποθηκεύοντας" κατ'αυτόν τον τρόπο και τις μελλοντικές πληθυσμιακές εξελίξεις. Τη δεκαετία του '50 η

Μεσσηνία χάνει, σε απόλυτους αριθμούς, 15.901 άτομα, με θετικό όμως φυσικό ισοζύγιο 24.345 ατόμων, που πρακτικά σημαίνει ότι η εκροή πληθυσμού λόγω μετανάστευσης ανήλθε σε 40.246 περίπου άτομα ή 17% του πληθυσμού του 1951. Την επόμενη δεκαετία (1961-71) το μεταναστευτικό ρεύμα έφθασε στην κορύφωσή του με εκροή 50.984 ατόμων (24,1% του πληθυσμού του 1961), ενώ παράλληλα η φυσική αύξηση έπεσε στο μισό της προηγούμενης δεκαετίας, λόγω ακριβώς της αποδυνάμωσης του πληθυσμού από τις παραγωγικές (και αναπαραγωγικές) ηλικίες.

Τη δεκαετία του '70 η μετανάστευση εμφανίζει σαφή κάμψη (7,8% του πληθυσμού του 1971), παράλληλα όμως η φυσική αύξηση πέφτει σε πρακτικά μηδενικά επίπεδα, με μόλις 251 γεννήσεις περισσότερες των θανάτων. Τέλος την δεκαετία του '80 το μεταναστευτικό ρεύμα φαίνεται να έχει αντιστραφεί (εισροή 11.121 ατόμων), το φυσικό όμως ισοζύγιο έχει πλέον ανατραπεί με τους θανάτους να υπερτερούν κατά πολύ των γεννήσεων.

Είναι φανερό πως για τις πρώτες δεκαετίες οι εκροές πληθυσμού λόγω μετανάστευσης αποτέλεσαν τον κύριο παράγοντα πληθυσμιακής μείωσης, η δε φυσική αύξηση αποτέλεσε, κατά τις δεκαετίες του '60 και κυρίως του '50, τον κύριο μηχανισμό αντιστάθμισης των απωλειών. Οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές της δεκαετίας του '70 σε διεθνές επίπεδο αλλά και στο επίπεδο της χώρας, ανάσχεσαν την δυναμική της εξωτερικής και εσωτερικής μετανάστευσης. Την δεκαετία του '80 το μεταναστευτικό ισοζύγιο έχει πλήρως ανατραπεί , με κύρια χαρακτηριστικά την μείωση ή και μηδενισμό της εσωτερικής μετανάστευσης από την περιφέρεια προς το κέντρο, και, σε επίπεδο εξωτερικής μετανάστευσης, την μετατροπή της Ελλάδας από χώρα έντονης μεταναστευτικής εκροής (πριν το 1970) σε χώρα υποδοχής

πληθυσμιακών εισροών που αφορούν παλιννοστούντες Έλληνες και ξένους μετανάστες.

Το σημαντικό όμως στοιχείο της πληθυσμιακής εξέλιξης της τελευταίας δεκαετίας είναι η ανατροπή του φυσικού ισοζυγίου. Από τα στοιχεία του διαγράμματος 4 είναι εμφανές πως η ανατροπή αυτή οφείλεται σε αύξηση των θανάτων και μείωση των γεννήσεων, εξέλιξη που αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην σταδιακή αποδυνάμωση του πληθυσμού του Νομού από τις παραγωγικές ηλικίες κατά την περίοδο της έντονης μετανάστευσης. Η μείωση των γεννήσεων λόγω του "αστικού τρόπου ζωής" με ότι αυτός συνεπάγεται στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο, μπορεί να αποτελεί ένα σοβαρό προσδιοριστικό παράγοντα για τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, δεν φαίνεται όμως να παίζει σοβαρό ρόλο στην περίπτωση της Μεσσηνίας λόγω του χαμηλού βαθμού αστικοποίησης.

Στο πλαίσιο των παραπάνω διαπιστώσεων είναι πραγματικά επισφαλής οποιαδήποτε εκτίμηση για πληθυσμιακή ανάκαμψη του Νομού με βάση τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής, δεδομένου ότι αυτή οφείλεται σε εισροές πληθυσμού. Το ζήτημα που τίθεται είναι κατά πόσον ο εισερχόμενος πληθυσμός είναι αφενός μόνιμος και αφετέρου σε ηλικίες τέτοιες που να αναζωογονήσει την (ανά)παραγωγική βάση του πληθυσμού.

3.9. ΕΞΕΛΙΞΗ ΗΛΙΚΙΑΚΗΣ ΔΟΜΗΣ 1951-1991

Οι επιπτώσεις από την έντονη εκροή παραγωγικού πληθυσμού την περίοδο 51-71 συνεχίσθηκαν με την ίδια ένταση και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70, στο τέλος της οποίας ο παιδικός πληθυσμός έφθασε το 22,7% και ο γερωντικός το 19,9% (αναλογία 1,1 προς 1). Την περίοδο αυτή οι

παραγωγικές ηλικίες (15-64 ετών) έφθασαν στο χαμηλότερο ποσοστό (57,4%).

Το 1991 ο παραγωγικός πληθυσμός σημειώνει ελαφρά αύξηση φθάνοντας τα επίπεδα του 1951 (62%), η οποία θα πρέπει να αποδοθεί στην εισροή πληθυσμού που καταγράφηκε την δεκαετία του '80. Την ίδια όμως περίοδο και ενώ ο γεροντικός πληθυσμός εμφανίζεται σταθεροποιημένος στα επίπεδα του 1981 (19,6%), ο παιδικός πληθυσμός εμφανίζει περαιτέρω μείωση φθάνοντας, όπως σημειώθηκε στην αρχή της ενότητας, επίπεδα χαμηλότερα του γεροντικού (18,3%).

Μια πιο λεπτομερειακή εικόνα της δημογραφικής δομής δίνουν τα στοιχεία του πίνακα και τού διαγράμματος 3.6 καθώς και του πίνακα 3.7. Σε σχέση με την πληθυσμιακή δομή στο σύνολο της Χώρας η Μεσσηνία εμφανίζει σαφή εικόνα "γηρασμένου" πληθυσμού, με σχετικό έλλειμμα όλων των νεαρών και μεσαίων ηλικιών (έως και 54 ετών) και πλεόνασμα των μεγάλων (55 και άνω). Θα πρέπει εδώ να τονισθεί ότι η σύγκριση αυτή γίνεται ακόμα δυσμενέστερη αν ληφθεί υπόψιν ότι και ο πληθυσμός του συνόλου της Χώρας έχει ήδη προβληματική δομή με έντονα στοιχεία κάμψης και γηρασμού.

Το έλλειμμα των νεαρών ηλικιών στη Μεσσηνία είναι ιδιαίτερα μεγάλο στις ηλικίες 15-24 και 25-39, όπου οι σχετικές πληθυσμιακές ομάδες της Μεσσηνίας υπολείπονται από τις αντίστοιχες του συνόλου της Χώρας κατά 18% και 10%. Δεδομένου ότι οι ηλικίες αυτές είναι κατά κανόνα οι ηλικίες σχηματισμού νέων νοικοκυριών και τεκνοποίησης, το έλλειμμα αυτό δεν δημιουργεί προϋποθέσεις αύξησης των γεννήσεων στο άμεσο και μεσοπρόθεσμο μέλλον. Στο άλλο άκρο της κατανομής, οι γεροντικές ηλικίες

(65+) είναι αυξημένες κατά 43% περίπου σε σχέση με το σύνολο της Χώρας. Ο σχετικός δείκτης γηρασμού είναι κατά πολύ υψηλότερος από αυτόν της Χώρας (24% έναντι 17%).

Από την οπτική των ηλικιών που συμμετέχουν στην οικονομική δραστηριότητα, το μεγαλύτερο και πιο δυναμικό τμήμα των παραγωγικών ηλικιών, οι ηλικίες 15-54, εμφανίζει μικρότερο ή μεγαλύτερο έλλειμμα σε σχέση με τη Χώρα. Σχετικό πλεόνασμα εμφανίζεται μόνο στις ηλικίες 55-64. Συνολικά, ο παραγωγικός πληθυσμός είναι σημαντικά μειωμένος. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο εξαρτώμενος πληθυσμός ανέρχεται σε 61%, ποσοστό εξαιρετικά υψηλό σε σχέση με το σύνολο της Χώρας (49,1%).

3.10. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 1991

Ως προς την δομή κατά φύλο, στο σύνολο του πληθυσμού, παρατηρείται μία ελαφρά υπεροχή των ανδρών έναντι των γυναικών κατά μία περίπου ποσοστιαία μονάδα, αντίθετα από ότι συμβαίνει στο σύνολο της Χώρας (υπεροχή γυναικών). Η υπεροχή των ανδρών παρατηρείται σε όλες τις ηλικίες έως τα 64 χρόνια και είναι αρκετά μεγάλη στις ηλικίες 40-54. Αντίθετα στις ηλικίες άνω των 65 ετών οι γυναίκες υπερτερούν σημαντικά των ανδρών.

Η δημογραφική εικόνα του Νομού διαφοροποιείται σημαντικά στις επί μέρους γεωγραφικές, οικιστικές και διοικητικές του ενότητες. Το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού εντοπίζεται κυρίως στους αγροτικούς πληθυσμούς και ιδιαίτερα στους ορεινούς. Ο δείκτης γήρανσης των αγροτικών πληθυσμών, οι οποίοι υπενθυμίζεται ότι αποτελούν το 55,5% του συνολικού πληθυσμού, ανέρχεται σε 28,8% με αναλογία παιδιών 15,5%, τιμές εξαιρετικά δυσμενείς

σε σχέση όχι μόνο με το σύνολο της Χώρας αλλά και με τους μέσους όρους για το Νομό. Ο εξαρτώμενος πληθυσμός στις περιοχές αυτές κινείται σε πολύ υψηλά επίσης επίπεδα (66,2%). Αντίθετα, ο αστικός πληθυσμός εμφανίζει πολύ υγιέστερη δημογραφική δομή τόσο σε σχέση με το Νομό όσο και με τη Χώρα. Ο δείκτης γήρανσης είναι 15,4% η αναλογία παιδιών 23,3% ο δε εξαρτώμενος πληθυσμός ανέρχεται σε 54,1%.

Είναι προφανές από τα παραπάνω ότι η αστικοποίηση αποτελεί έναν από τους κύριους προσδιοριστικούς παράγοντες δημογραφικής υγείας στα πλαίσια του Νομού. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό ότι η τ.Επαρχία Καλαμών (με ποσοστό αστικού πληθυσμού της τάξης του 70%), εμφανίζει συνολικά επίσης υγιή δημογραφική δομή. Αντίθετα, οι πρώην Επαρχίες Πυλίας και Μεσσήνης (με 79,2% και 91,3% αγροτικό πληθυσμό αντίστοιχα) εμφανίζουν τους πλέον προβληματικούς δημογραφικούς δείκτες στα πλαίσια του Νομού. Τέλος, η πρώην Επαρχία Τριφυλίας, με πληθυσμό σχεδόν ισομοιρασμένο μεταξύ ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, εμφανίζει δημογραφική εικόνα ελαφρά δυσμενέστερη από τον μέσο όρο για το Νομό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Η ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Αιγαίο περιλαμβάνει διοικητικά τις περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, οι οποίες απαρτίζονται η πρώτη από τους νομούς Λέσβου, Χίου, Σάμου και η δεύτερη από τους νομούς Κυκλάδων και Δωδεκανήσου. Τα νησιά του Αιγαίου καλύπτουν 9.122 τ.χλμ. αποτελώντας το 6,9% της συνολικής επιφάνειας της χώρας.

Διαθέτοντας 508.807 κάτοικους συγκεντρώνουν μόλις το 4,6% του συνολικού πληθυσμού, με 54,4 κατοίκους ανά τ.χλμ., ποσοστό αρκετά χαμηλότερο από τα αντίστοιχα επίπεδα σε σύνολο χώρας (83,1 κάτοικοι ανά τ.χλμ.).

4.2. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η δημογραφική εικόνα του Αιγαίου σήμερα είναι άμεσα συνδεδεμένη με τα δημογραφικά φαινόμενα των προηγούμενων 200 χρόνων, κυρίως εξαιτίας των έντονων μετακινήσεων πληθυσμού από και προς τα νησιά.

Μελετώντας την εξέλιξη που συντελέστηκε κατά την περίοδο 1961□2001 στο συνολικό πληθυσμό του Αιγαίου, διαπιστώνεται αύξηση του πληθυσμού της τάξης του 5,5%, η οποία δεν είναι ανάλογη στις δύο περιφέρειες, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου. Ενώ διαπιστώνεται αύξηση του πληθυσμού της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κατά την περίοδο 1961□2001 της τάξης του 33,9%, μεγάλη

είναι η μείωση που σημειώνεται στον πληθυσμό της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, η οποία ξεπερνά το 19%. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού του Αιγαίου κατά την ίδια περίοδο ήταν αυξητικός κατά 1,7%, όταν ο αντίστοιχος μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ήταν αυξητικός κατά 8%, ενώ στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παρατηρείται μείωσή του της τάξης του 4,9%. Κατά τη δεκαετία 1991-2001 αύξηση παρατηρείται και στις δύο περιφέρειες του Αιγαίου, κατά συνέπεια και στο Αιγαίο (10,3%) συνολικά. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η οποία ανήλθε σε 17%, σε αντίθεση με την περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, όπου ο πληθυσμός αυξήθηκε μόλις κατά 1,9%.

4.3. ΒΑΣΙΚΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο νησιωτικός χαρακτήρας του Αιγαίου βρίσκει το συνολικό πληθυσμό διαιρεμένο σε πολλές ολιγομελείς πληθυσμιακές ενότητες αριθμώντας συνολικά μόλις δεκατρία αστικά κέντρα (πόλεις με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων). Ο πληθυσμός του Αιγαίου, σε σημαντικό βαθμό αγροτικός (46,6% αγροτικός, 53,4% αστικός), παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις ως προς το βαθμό αστικότητας σε κάθε περιφέρεια και νομό .

Συγκεκριμένα, στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ο πληθυσμός σε ποσοστό 60,4% είναι αστικός, ενώ 39,6% είναι αγροτικός, όταν στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου τα αντίστοιχα ποσοστά ανέρχονται σε 43,2% και 56,8% αντίστοιχα. Όσον αφορά τις επιμέρους περιοχές, ο νομός Δωδεκανήσου

παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό αστικού πληθυσμού (75,1%), ενώ ο νομός Σάμου έχει τον περισσότερο αγροτικό πληθυσμό (65,5%). Ο νομός Δωδεκανήσου είναι ο πολυπληθέστερος, συγκεντρώνοντας το 37,4% των κατοίκων του Αιγαίου, ενώ το μικρότερο πληθυσμό έχει ο νομός Σάμου, συγκεντρώνοντας το 8,6%.

Με βάση το κριτήριο του φύλου, το Αιγαίο κατοικείται κατά 51,7% από άνδρες και σε ποσοστό 48,3% από γυναίκες. Στις επιμέρους περιφέρειες ο ανδρικός πληθυσμός της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου αποτελεί το 51,6% και ο γυναικείος το 48,4%, ενώ η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κατοικείται από ανδρικό πληθυσμό κατά 51,8% και κατά 48,2% από γυναίκες. Εξετάζοντας τα διαθέσιμα στοιχεία πληθυσμού κατά φύλο στους νομούς του Αιγαίου προκύπτει ότι η Σάμος συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό ανδρών, ήτοι το 52,2% του πληθυσμού του νομού, ενώ ο νομός Χίου τις περισσότερες γυναίκες, ήτοι το 48,9%.

Ο βαθμός γήρανσης του πληθυσμού του Αιγαίου αποτυπώνεται από το δείκτη γήρανσης, ο οποίος παρουσιάζεται χαμηλότερος (157,2) από τον αντίστοιχο του συνολικού πληθυσμού της χώρας (170,1). Ωστόσο, η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου διαφοροποιείται αισθητά από την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, μια και εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλό δείκτη γήρανσης (223,7), ενώ ο αντίστοιχος της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κυμαίνεται μόλις στο 119,9. Η ανωτέρω διαπίστωση προκύπτει και από την εξέταση του ποσοστού της πλέον ενεργής οικονομικά ηλικιακής κατηγορίας (20-44 ετών) στο συνολικό πληθυσμό του Αιγαίου. Η ηλικιακή κατηγορία 20-44 ετών συγκεντρώνει το 37,2% του

συνολικού πληθυσμού του Αιγαίου, όταν το αντίστοιχο ποσοστό στις περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου ανέρχεται σε 34,3% και 39,1% αντίστοιχα. Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν και από την εξέταση του δείκτη αντικατάστασης, ο οποίος στο συνολικό πληθυσμό του Αιγαίου ανέρχεται σε 108,1. Ο δείκτης στον πληθυσμό της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα (124,4), εν αντιθέσει με την περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, που βρίσκεται κάτω από τη μονάδα (88,7), αποτυπώνοντας έτσι τις προοπτικές περαιτέρω γήρανσης του πληθυσμού του Βόρειου Αιγαίου. Ο δείκτης εξάρτησης του συνολικού πληθυσμού του Αιγαίου δείχνει ότι οι συντηρούμενοι, δηλαδή οι κάτοικοι των ηλικιακών κατηγοριών 0-14 ετών και άνω των 65 ετών, βρίσκονται πάνω από το μέσο του παραγωγικού πληθυσμού (δείκτης εξάρτησης: 50,1). Διαφορετικά συμπεράσματα εξάγονται για τις επιμέρους περιφέρειες του Αιγαίου, μια και ο δείκτης εξάρτησης της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ξεπερνά κατά πολύ το μέσο του παραγωγικού πληθυσμού (Δ.Ε.: 56,3), ενώ ο αντίστοιχος της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται κάτω από το μέσο του ενεργού πληθυσμού (46,2).

Κατά τη διετία 2002-2003 διαπιστώνεται αύξηση των γεννήσεων από μητέρες που κατοικούν στο Αιγαίο της τάξης του 2,2%, ανώτερη από την αντίστοιχη καταγεγραμμένη αύξηση σε σύνολο χώρας (0,8%). Αξιοσημείωτη είναι η διαφορετική εξέλιξη που παρατηρείται στις γεννήσεις στις δύο περιφέρειες του Αιγαίου. Στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κατά τη διετία 2002-2003 παρατηρήθηκε αύξηση των γεννήσεων της τάξης του 4,3%, σε αντίθεση με τις γεννήσεις στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, οι οποίες κατά την ίδια περίοδο σημείωσαν μείωση 1,9%.

Προσεγγίζοντας το θεσμό της οικογένειας στο Αιγαίο μέσω εξέτασης της ποσοστιαίας κατανομής σε άγαμο, έγγαμο και διαζευγμένο πληθυσμό δεν προκύπτει ουσιαστική διαφοροποίηση από τα δεδομένα του πληθυσμού που παρατηρούνται σε σύνολο χώρας. Ειδικότερα, το 50,28% του πληθυσμού του Αιγαίου δηλώνει έγγαμο, το 39,71% άγαμο και το 2,27% διαζευγμένο (49,91%, 39,66% και 2,46% αντίστοιχα σε σύνολο χώρας). Αναζητώντας ειδικότερα τη σχέση των ανωτέρω κατηγοριών οικογενειακής κατάστασης στις επιμέρους περιφέρειες διαπιστώνεται ότι στο Βόρειο Αιγαίο συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό εγγάμων 51,09%, ενώ στο Νότιο Αιγαίο οι περισσότεροι διαζευγμένοι (2,48%). Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η σχέση ανδρών/γυναικών διαζευγμένων, όπου παρατηρείται ότι το ποσοστό των διαζευγμένων γυναικών του πληθυσμού του Αιγαίου (2,8%) είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο σε σύνολο χώρας (3,15%), σε αντίθεση με τους διαζευγμένους άνδρες, το ποσοστό των οποίων στο συνολικό πληθυσμό είναι σχεδόν το ίδιο (Αιγαίο: 1,76%, χώρα: 1,77%).

Ως προς την εκπαίδευση, οι κάτοικοι του Αιγαίου βρίσκονται σχεδόν στα ίδια επίπεδα με το συνολικό πληθυσμό της χώρας, όπως αποκαλύπτουν στοιχεία της τελευταίας απογραφής πληθυσμού (2001) της Ε.Σ.Υ.Ε.

Οι κάτοχοι διδακτορικού και μεταπτυχιακού τίτλου αποτελούν μόλις το 0,1% και 0,3% αντίστοιχα (σε σύνολο χώρας: 0,3% και 0,5% αντίστοιχα), ενώ οι πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών και ΤΕΙ συγκεντρώνουν το 5,9% και 2,2% αντίστοιχα (σε σύνολο χώρας: 8,3% και 2,2% αντίστοιχα). Οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης (σύνολο αποφοίτων Γυμνασίου και Λυκείου) αποτελούν το

18,6%, βρίσκονται δηλαδή χαμηλότερα από τα επίπεδα σε σύνολο χώρας, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 22,34%. Οι αναλφάβητοι κάτοικοι του Αιγαίου αποτελούν το 3,2% του συνόλου, όταν το αντίστοιχο ποσοστό αναλφάβητων σε ολόκληρη τη χώρα ανέρχεται σε 3,6%.

Σημειώνεται επίσης ότι αυτοί που εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση αποτελούν το 6,8% (σε σύνολο χώρας: 6,26%), ενώ οι απόφοιτοι Δημοτικού στο Αιγαίο αποτελούν το 35,4% (το 30,5% σε σύνολο χώρας). Στις επιμέρους περιφέρειες παρατηρείται κοινή εικόνα αντιπροσώπευσης των ομάδων εκπαιδευτικού επιπέδου, με μοναδική εξαίρεση τη διαφοροποίηση που διαπιστώνεται στους αποφοίτους Δημοτικού, οι οποίοι, ενώ στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αποτελούν το 37,53%, στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είναι το 33,97%, όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε σύνολο χώρας φτάνει το 30,49%. Διαφορά διαπιστώνεται επίσης στη γεωγραφία των αναλφάβητων κατοίκων του Αιγαίου. Στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου καταλαμβάνουν το 3,51% ενώ στο Βόρειο Αιγαίο αποτελούν το 2,77%.

Οι καταγεγραμμένοι μετανάστες (2001) που κατοικούν στα νησιά του Αιγαίου ανέρχονται σε 37.823 άτομα αποτελώντας το 5% του συνόλου των μεταναστών που κατοικούν σε ολόκληρη τη χώρα. Ως αιτίες μετανάστευσης αναφέρουν την αναζήτηση εργασίας, την επανένωση της οικογένειας, τον επαναπατρισμό ή την παλιννόστηση, την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την αναζήτηση ασύλου και την προσφυγιά. Το 78,8% είναι 15-64 ετών, το 17,3% είναι ηλικίας 0-14 ετών και μόλις το 4% ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 65

ετών και άνω. Σε αστικές περιοχές συγκεντρώνεται το 59,8% του συνόλου των μεταναστών που κατοικεί στα νησιά του Αιγαίου, ενώ το υπόλοιπο 40,2% βρίσκεται σε αγροτικές περιοχές. Οι άνδρες μετανάστες αποτελούν το 51,9% του συνόλου των μεταναστών, ενώ το υπόλοιπο 48,1% οι γυναίκες. Η πλειονότητα των καταγεγραμμένων μεταναστών βρίσκεται στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, ήτοι το 74,3%, ενώ μόλις το 25,7% κατοικεί στο Βόρειο Αιγαίο. Μεγάλη διαφορά παρουσιάζει το ποσοστό των ανδρών μεταναστών στις δύο περιφέρειες του Αιγαίου. Συγκεκριμένα, στο Βόρειο Αιγαίο το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 55,4% ενώ στο Νότιο κυμαίνεται στο 50,7%. Οι περισσότεροι καταγεγραμμένοι μετανάστες προέρχονται από τη Βουλγαρία.

Επίσης, σημαντικός είναι ο αριθμός των παλιννοστούντων Ελλήνων της διασποράς που έρχονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αυστραλία, τον Καναδά και τη Γερμανία. Άλλωστε στο Αιγαίο παρατηρούνται τα μεγαλύτερα ποσοστά επαναπατριsmού. Ειδικότερα, οι παλιννοστούντες Έλληνες αποτελούν το 15% και 12% του συνόλου των μεταναστών στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο αντίστοιχα.

4.4. ΣΥΝΟΨΗ

Ο συνολικός πληθυσμός του Αιγαίου κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια αυξήθηκε κατά 5,5%, με σύνολο πληθυσμού, κατά την τελευταία απογραφή, τους 508.807 κατοίκους, σημειώνοντας πληθυσμιακή πυκνότητας τάξης των 54,4 κατοίκων/τ.χλμ. Θετικοί κρίνονται οι δημογραφικοί δείκτες του συνολικού

πληθυσμού του Αιγαίου: σημαντικές, ωστόσο, είναι οι διαπεριφερειακές αποκλίσεις των περιφερειών του Αιγαίου. Πιο συγκεκριμένα, ο πληθυσμός του Βόρειου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα δυσμενείς τιμές των δεικτών γήρανσης και εξάρτησης, σε αντίθεση με τον πληθυσμό της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, όπου ο πληθυσμός σημειώνει θετικότερες από τις μέσες τιμές σε σύνολο χώρας. Οι τιμές των δεικτών αντικατάστασης αποδεικνύουν ότι αναμένεται περαιτέρω γήρανση του πληθυσμού της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (βρίσκεται κάτω από τη μονάδα, 88,7%), σε αντίθεση με τον πληθυσμό του Νότιου Αιγαίου, όπου η τιμή του αντίστοιχου δείκτη βρίσκεται αρκετά πάνω από τη μονάδα (108,1%).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

5.1. ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Ως προς την δομή κατά φύλο, στο σύνολο του πληθυσμού, παρατηρείται μία ελαφρά υπεροχή των ανδρών έναντι των γυναικών κατά μία περίπου ποσοστιαία μονάδα, αντίθετα από ότι συμβαίνει στο σύνολο της Χώρας (υπεροχή γυναικών). Η υπεροχή των ανδρών παρατηρείται σε όλες τις ηλικίες έως τα 64 χρόνια και είναι αρκετά μεγάλη στις ηλικίες 40-54. Αντίθετα στις ηλικίες άνω των 65 ετών οι γυναίκες υπερτερούν σημαντικά των ανδρών.

Η δημογραφική εικόνα του Νομού διαφοροποιείται σημαντικά στις επί μέρους γεωγραφικές, οικιστικές και διοικητικές του ενότητες. Το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού εντοπίζεται κυρίως στους αγροτικούς πληθυσμούς και ιδιαίτερα στους ορεινούς. Ο δείκτης γήρανσης των αγροτικών πληθυσμών, οι οποίοι υπενθυμίζεται ότι αποτελούν το 55,5% του συνολικού πληθυσμού, ανέρχεται σε 28,8% με αναλογία παιδιών 15,5%, τιμές εξαιρετικά δυσμενείς σε σχέση όχι μόνο με το σύνολο της Χώρας αλλά και με τους μέσους όρους για το Νομό. Ο εξαρτώμενος πληθυσμός στις περιοχές αυτές κινείται σε πολύ υψηλά επίσης επίπεδα (66,2%). Αντίθετα, ο αστικός πληθυσμός εμφανίζει πολύ υγιέστερη δημογραφική δομή τόσο σε σχέση με το Νομό όσο και με τη Χώρα. Ο δείκτης γήρανσης είναι 15,4% η αναλογία παιδιών 23,3% ο δε εξαρτώμενος πληθυσμός ανέρχεται σε 54,1%.

Είναι προφανές από τα παραπάνω ότι η αστικοποίηση αποτελεί έναν από τους κύριους προσδιοριστικούς παράγοντες δημογραφικής υγείας στα πλαίσια του Νομού. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό ότι η τ.Επαρχία Καλαμών (με ποσοστό αστικού πληθυσμού της τάξης του 70%), εμφανίζει συνολικά επίσης υγιή δημογραφική δομή. Αντίθετα, οι πρώην Επαρχίες Πυλίας και Μεσσήνης (με 79,2% και 91,3% αγροτικό πληθυσμό αντίστοιχα) εμφανίζουν τους πλέον προβληματικούς δημογραφικούς δείκτες στα πλαίσια του Νομού. Τέλος, η πρώην Επαρχία Τριφυλίας, με πληθυσμό σχεδόν ισομοιρασμένο μεταξύ ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, εμφανίζει δημογραφική εικόνα ελαφρά δυσμενέστερη από τον μέσο όρο για το Νομό.

5.2. ΡΟΔΟΣ

Ο συνολικός πληθυσμός της κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια αυξήθηκε κατά 5,5%, με σύνολο πληθυσμού, κατά την τελευταία απογραφή, σημειώνοντας πληθυσμιακή πυκνότητα της τάξης των 54,4 κατοίκων/τ.χλμ. Θετικοί κρίνονται οι δημογραφικοί δείκτες του συνολικού πληθυσμού σημαντικές, ωστόσο, είναι οι διαπεριφερειακές αποκλίσεις των περιφερειών του Αιγαίου. Πιο συγκεκριμένα, ο πληθυσμός του Βόρειου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα δυσμενείς τιμές των δεικτών γήρανσης και εξάρτησης, σε αντίθεση με τον πληθυσμό της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, όπου ο πληθυσμός σημειώνει θετικότερες από τις μέσες τιμές σε σύνολο χώρας. Οι τιμές των δεικτών αντικατάστασης αποδεικνύουν ότι αναμένεται περαιτέρω γήρανση του πληθυσμού της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (βρίσκεται κάτω από τη μονάδα,

88,7%), σε αντίθεση με τον πληθυσμό του Νότιου Αιγαίου, όπου η τιμή του αντίστοιχου δείκτη βρίσκεται αρκετά πάνω από τη μονάδα (108,1%).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασιάδης Κ(1997), Η Επιστήμη της δημογραφίας, Δομή σελ 89
- Δρετάκη Μ(1999), Η Ελλάδα στο όριο της Συρρίκνωσης, Καθημερινή
- Ενθετο "Αφιέρωμα" της "Ελευθεροτυπίας" της 19.8.2000
- Περιοδικό "Δημογραφική Ενημέρωση" τ. 14 (10-12/2004)
- Περιοδικό "Νέμεσις" τ. Φεβρουαρίου 2000 σελ. 83επ.
- Σιάμπου Γ(1990), Ένας Αιώνας Μεγάλων Δημογραφικών Μελετών,
- www.statistics.gr, Στοιχεία από Στατιστική Υπηρεσία
- www.google.com - Μελέτη από τους καθηγητές του Πάντειου Πανεπιστημίου κ. Π. Γιετίμης και η κ. Φωτεινή Τσαλίκουλου, πρόεδρος του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Γεννήσεις ζώντων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2000 - 2008, κατά τόπο μόνιμης κατοικίας της μητέρας

Κατά περιφέρεια και νομό με διάκριση σε περιοχές αστικές, ημιαστικές και αγροτικές

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003
Μόνιμη κατοικία				
της μητέρας	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	103.274	102.282	103.569	104.420
Α' Εσωτερικό	102.746	101.823	103.263	104.199
Αττική	36.977	36.967	37.481	38.446
Περιφέρεια Πρωτευούσης	31.652	31.371	31.612	32.334
Νομαρχία Αθηνών	26.738	26.490	26.644	27.180
Νομαρχία Ανατολικής Αττικής	555	601	646	683
Νομαρχία Πειραιώς	4.359	4.280	4.322	4.471
Υπόλοιπο Αττικής	5.325	5.596	5.869	6.112
Νομαρχία Ανατολικής Αττικής	3.049	3.284	3.476	3.595
Νομαρχία Δυτικής Αττικής	1.724	1.756	1.802	1.920
Νομαρχία Πειραιώς	552	556	591	597
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	5.847	5.797	5.796	5.725
Δράμας	890	874	879	828
Έβρου	1.258	1.239	1.297	1.283

Καβάλας	1.352	1.269	1.296	1.264
Ξάνθης	1.330	1.358	1.311	1.341
Ροδόπης	1.017	1.057	1.013	1.009
Κεντρική Μακεδονία	18.598	18.383	18.831	18.288
Ημαθίας	1.450	1.473	1.456	1.474
Θεσσαλονίκης	11.390	11.094	11.631	11.204
Κιλκίς	639	717	663	680
Πέλλης	1.411	1.388	1.429	1.311
Πιερίας	1.279	1.299	1.262	1.236
Σερρών	1.508	1.444	1.402	1.393
Χαλκιδικής	921	968	988	990
Δυτική Μακεδονία	2.857	2.628	2.649	2.660
Γρεβενών	257	267	211	219
Καστορίας	453	402	414	450
Κοζάνης	1.595	1.430	1.498	1.449
Φλωρίνης	552	529	526	542
Θεσσαλία	6.686	6.418	6.783	6.756
Καρδίτσας	960	902	943	910
Λαρίσης	2.808	2.692	2.878	2.825
Μαγνησίας	1.794	1.772	1.938	1.931
Τρικάλων	1.124	1.052	1.024	1.090
Ήπειρος	2.576	2.547	2.578	2.493
Άρτης	527	517	473	498
Θεσπρωτίας	354	325	344	319
Ιωαννίνων	1.248	1.291	1.318	1.248
Πρεβέζης	447	414	443	428
Ιόνια Νησιά	1.854	1.837	1.790	1.878

Ζακύνθου	375	422	424	403
Κερκύρας	970	888	897	944
Κεφαλληνίας	331	345	299	346
Λευκάδας	178	182	170	185
Δυτική Ελλάδα	6.579	6.240	6.466	6.423
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	2.153	2.000	2.124	1.974
Αχαΐας	3.117	2.951	3.155	3.320
Ηλείας	1.309	1.289	1.187	1.129
Στερεά Ελλάδα	4.547	4.590	4.659	4.820
Βοιωτίας	1.036	1.011	1.038	1.174
Ευβοίας	1.820	1.853	1.854	1.999
Ευρυτανίας	104	99	117	118
Φθιώτιδος	1.330	1.333	1.383	1.293
Φωκίδος	257	294	267	236
Πελοπόννησος	5.035	4.875	4.785	4.945
Αργολίδος	917	873	857	887
Αρκαδίας	705	664	652	677
Κορινθίας	1.265	1.283	1.262	1.276
Λακωνίας	748	745	700	734
Μεσσηνίας	1.400	1.310	1.314	1.371
Βόρειο Αιγαίο	1.797	1.701	1.732	1.699
Λέσβου	972	948	967	920
Σάμου	360	308	341	347
Χίου	465	445	424	432
Νότιο Αιγαίο	3.069	3.273	3.241	3.381
Δωδεκανήσου	2.023	2.167	2.140	2.239
Κυκλάδων	1.046	1.106	1.101	1.142

Κρήτη	6.324	6.567	6.472	6.685
Ηρακλείου	3.262	3.345	3.369	3.528
Λασιθίου	717	754	698	707
Ρεθύμνης	908	971	892	974
Χανίων	1.437	1.497	1.513	1.476
Β' Εξωτερικό	528	459	306	221

	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007
Μόνιμη κατοικία				
της μητέρας	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	105.655	107.545	112.042	111.926
Α' Εσωτερικό	105.444		111.625	111.517
Αττική	38.901	39.182	40.925	41.218
Περιφέρεια Πρωτευούσης	32.496	32.482	33.732	33.578
<i>Νομαρχία Αθηνών</i>	27.347	27.223	27.932	27.748
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	738	785	880	959
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	4.411	4.474	4.920	4.871
Υπόλοιπο Αττικής	6.405	6.700	7.193	7.640
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	3.840	4.102	4.498	4.791
<i>Νομαρχία Δυτικής Αττικής</i>	2.000	2.007	2.104	2.205
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	565	591	591	644

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	5.774	6.038	6.208	6.108
Δράμας	869	863	942	802
Έβρου	1.330	1.420	1.404	1.497
Καβάλας	1.248	1.314	1.298	1.301
Ξάνθης	1.317	1.354	1.441	1.428
Ροδόπης	1.010	1.087	1.123	1.080
Κεντρική Μακεδονία	18.549	19.038	19.781	19.895
Ημαθίας	1.469	1.488	1.524	1.588
Θεσσαλονίκης	11.604	11.835	12.530	12.464
Κιλκίς	683	737	718	757
Πέλλης	1.351	1.349	1.340	1.319
Πιερίας	1.159	1.303	1.300	1.310
Σερρών	1.302	1.305	1.242	1.308
Χαλκιδικής	981	1.021	1.127	1.149
Δυτική Μακεδονία	2.560	2.568	2.636	2.622
Γρεβενών	249	208	225	220
Καστορίας	425	458	477	399
Κοζάνης	1.410	1.452	1.446	1.491
Φλωρίνης	476	450	488	512
Θεσσαλία	6.783	7.095	7.448	7.225
Καρδίτσας	929	893	912	908
Λαρίσης	2.913	3.104	3.265	3.172
Μαγνησίας	1.882	2.000	2.054	1.993
Τρικάλων	1.059	1.098	1.217	1.152
Ήπειρος	2.745	2.819	3.005	2.905
Αρτης	503	504	577	516
Θεσπρωτίας	334	346	371	376

Ιωαννίνων	1.441	1.431	1.575	1.491
Πρεβέζης	467	538	482	522
Ιόνια Νησιά	1.971	2.014	2.076	2.009
Ζακύνθου	460	467	507	476
Κερκύρας	970	992	993	960
Κεφαλληνίας	337	371	366	383
Λευκάδας	204	184	210	190
Δυτική Ελλάδα	6.445	6.555	6.594	6.434
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	1.940	2.032	1.969	1.893
Αχαΐας	3.296	3.315	3.307	3.246
Ηλείας	1.209	1.208	1.318	1.295
Στερεά Ελλάδα	4.832	4.809	5.071	4.920
Βοιωτίας	1.106	1.108	1.158	1.197
Ευβοίας	1.990	1.934	2.084	1.936
Ευρυτανίας	114	127	127	114
Φθιώτιδος	1.394	1.378	1.441	1.388
Φωκίδος	228	262	261	285
Πελοπόννησος	4.979	5.120	5.356	5.331
Αργολίδος	940	932	1.004	1.035
Αρκαδίας	686	702	738	639
Κορινθίας	1.278	1.378	1.439	1.468
Λακωνίας	730	747	715	744
Μεσσηνίας	1.345	1.361	1.460	1.445
Βόρειο Αιγαίο	1.689	1.715	1.748	1.866
Λέσβου	923	929	923	995
Σάμου	309	367	365	376
Χίου	457	419	460	495

Νότιο Αιγαίο	3.338	3.312	3.378	3.484
Δωδεκανήσου	2.208	2.191	2.237	2.235
Κυκλάδων	1.130	1.121	1.141	1.249
Κρήτη	6.878	6.901	7.399	7.500
Ηρακλείου	3.581	3.639	3.796	3.914
Λασιθίου	761	734	847	788
Ρεθύμνης	994	972	1.023	1.055
Χανίων	1.542	1.556	1.733	1.743
Β' Εξωτερικό	211	379	417	409

	Έτος 2008
Μόνιμη κατοικία	
της μητέρας	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών
Γενικό σύνολο	118.302
Α' Εσωτερικό	117.913
Αττική	42.899
Περιφέρεια Πρωτευούσης	34.738
<i>Νομαρχία Αθηνών</i>	28.818
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	1.013
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	4.907
Υπόλοιπο Αττικής	8.161
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	5.104
<i>Νομαρχία Δυτικής</i>	2.355

Αττικής	
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	702
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	6.326
Δράμας	878
Έβρου	1.597
Καβάλας	1.378
Ξάνθης	1.398
Ροδόπης	1.075
Κεντρική Μακεδονία	20.972
Ημαθίας	1.617
Θεσσαλονίκης	13.124
Κιλκίς	847
Πέλλης	1.378
Πιερίας	1.467
Σερρών	1.310
Χαλκιδικής	1.229
Δυτική Μακεδονία	2.696
Γρεβενών	227
Καστορίας	431
Κοζάνης	1.529
Φλωρίνης	509
Θεσσαλία	7.767
Καρδίτσας	996
Λαρίσης	3.380
Μαγνησίας	2.147
Τρικάλων	1.244
Ήπειρος	3.152

Αρτης	566
Θεσπρωτίας	412
Ιωαννίνων	1.637
Πρεβέζης	537
Ιόνια Νησιά	2.341
Ζακύνθου	537
Κερκύρας	1.138
Κεφαλληνίας	419
Λευκάδας	247
Δυτική Ελλάδα	7.197
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	2.120
Αχαΐας	3.562
Ηλείας	1.515
Στερεά Ελλάδα	5.338
Βοιωτίας	1.244
Ευβοίας	2.191
Ευρυτανίας	122
Φθιώτιδος	1.488
Φωκίδος	293
Πελοπόννησος	5.614
Αργολίδος	1.002
Αρκαδίας	703
Κορινθίας	1.615
Λακωνίας	783
Μεσσηνίας	1.511
Βόρειο Αιγαίο	1.971
Λέσβου	1.022

Σάμου	388
Χίου	561
Νότιο Αιγαίο	3.631
Δωδεκανήσου	2.310
Κυκλάδων	1.321
Κρήτη	8.009
Ηρακλείου	4.155
Λασιθίου	860
Ρεθύμνης	1.076
Χανίων	1.918
Β' Εξωτερικό	389

ΘΑΝΑΤΟΙ

Θάνατοι στην Ελλάδα κατά τα έτη 2000 - 2008, κατά τόπο μόνιμης κατοικίας του θανόντος

Κατά περιφέρεια και νομό με διάκριση σε περιοχές αστικές, ημιαστικές και αγροτικές

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002
Μόνιμη κατοικία			
του θανόντος	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	105.170	102.559	103.915
Α' Εσωτερικό	104.562	101.928	103.339
Αττική	34.086	33.079	33.410
Περιφέρεια Πρωτευούσης	29.892	29.072	29.163
Νομαρχία Αθηνών	24.809	24.169	24.201

<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	397	353	393
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	4.686	4.550	4.569
Υπόλοιπο Αττικής	4.194	4.007	4.247
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	2.305	2.128	2.371
<i>Νομαρχία Δυτικής Αττικής</i>	1.087	1.116	1.100
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	802	763	776
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	6.141	6.256	6.201
Δράμας	1.080	1.172	1.101
Έβρου	1.617	1.568	1.581
Καβάλας	1.419	1.552	1.588
Ξάνθης	938	868	785
Ροδόπης	1.087	1.096	1.146
Κεντρική Μακεδονία	16.540	16.078	16.351
Ημαθίας	1.320	1.369	1.338
Θεσσαλονίκης	8.377	8.106	8.346
Κιλκίς	955	953	957
Πέλλης	1.420	1.376	1.373
Πιερίας	1.180	1.141	1.086
Σερρών	2.356	2.223	2.243
Χαλκιδικής	932	910	1.008
Δυτική Μακεδονία	2.839	2.818	2.846
Γρεβενών	398	395	414
Καστοριάς	479	508	449
Κοζάνης	1.349	1.363	1.471
Φλωρίνης	613	552	512
Θεσσαλία	7.742	7.715	7.975
Καρδίτσας	1.532	1.543	1.564

Λαρίσης	2.619	2.572	2.607
Μαγνησίας	2.073	2.017	2.232
Τρικάλων	1.518	1.583	1.572
Ήπειρος	3.623	3.473	3.615
Άρτης	922	855	920
Θεσπρωτίας	485	427	428
Ιωαννίνων	1.655	1.577	1.631
Πρεβέζης	561	614	636
Ιόνια Νησιά	2.463	2.216	2.482
Ζακύνθου	435	379	418
Κερκύρας	1.235	1.110	1.346
Κεφαλληνίας	465	441	431
Λευκάδας	328	286	287
Δυτική Ελλάδα	7.254	7.115	6.825
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	2.421	2.251	2.154
Αχαΐας	2.867	2.825	2.849
Ηλείας	1.966	2.039	1.822
Στερεά Ελλάδα	6.072	6.023	6.202
Βοιωτίας	1.297	1.222	1.286
Ευβοίας	2.137	2.231	2.191
Ευρυτανίας	257	235	272
Φθιώτιδος	1.891	1.837	1.914
Φωκίδος	490	498	539
Πελοπόννησος	7.292	6.997	7.008
Αργολίδος	1.052	1.015	1.011
Αρκαδίας	1.329	1.327	1.260
Κορινθίας	1.427	1.435	1.446

Λακωνίας	1.312	1.094	1.237
Μεσσηνίας	2.172	2.126	2.054
Βόρειο Αιγαίο	2.628	2.472	2.472
Λέσβου	1.421	1.337	1.311
Σάμου	550	546	520
Χίου	657	589	641
Νότιο Αιγαίο	2.368	2.340	2.471
Δωδεκανήσου	1.295	1.317	1.336
Κυκλάδων	1.073	1.023	1.135
Κρήτη	5.514	5.346	5.481
Ηρακλείου	2.425	2.419	2.352
Λασιθίου	867	831	835
Ρεθύμνης	750	738	813
Χανίων	1.472	1.358	1.481
Β' Εξωτερικό	608	631	576

	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005
Μόνιμη κατοικία			
του θανάτου	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	105.529	104.942	105.091
Α' Εσωτερικό	105.025	104.439	104.506
Αττική	34.165	34.182	34.234
Περιφέρεια Πρωτευούσης	29.756	29.721	29.757

Νομαρχία Αθηνών	24.717	24.578	24.693
Νομαρχία Ανατολικής Αττικής	414	445	430
Νομαρχία Πειραιώς	4.625	4.698	4.634
Υπόλοιπο Αττικής	4.409	4.461	4.477
Νομαρχία Ανατολικής Αττικής	2.393	2.524	2.430
Νομαρχία Δυτικής Αττικής	1.210	1.164	1.185
Νομαρχία Πειραιώς	806	773	862
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	6.295	6.249	6.428
Δράμας	1.139	1.099	1.105
Έβρου	1.689	1.633	1.636
Καβάλας	1.484	1.551	1.593
Ξάνθης	887	874	936
Ροδόπης	1.096	1.092	1.158
Κεντρική Μακεδονία	16.788	16.800	17.102
Ημαθίας	1.347	1.379	1.377
Θεσσαλονίκης	8.650	8.598	8.813
Κιλκίς	877	923	984
Πέλλης	1.411	1.470	1.449
Πιερίας	1.222	1.205	1.180
Σερρών	2.307	2.251	2.309
Χαλκιδικής	974	974	990
Δυτική Μακεδονία	2.954	2.937	2.916
Γρεβενών	398	356	407
Καστοριάς	516	496	485
Κοζάνης	1.490	1.502	1.461
Φλωρίνης	550	583	563
Θεσσαλία	7.642	8.014	7.542

Καρδίσης	1.532	1.531	1.486
Λαρίσης	2.485	2.663	2.511
Μαγνησίας	2.043	2.188	2.088
Τρικάλων	1.582	1.632	1.457
Ήπειρος	3.591	3.567	3.579
Αρτης	897	926	906
Θεσπρωτίας	469	407	462
Ιωαννίνων	1.656	1.620	1.615
Πρεβέζης	569	614	596
Ιόνια Νησιά	2.452	2.372	2.285
Ζακύνθου	434	422	381
Κερκύρας	1.240	1.226	1.181
Κεφαλληνίας	463	434	430
Λευκάδας	315	290	293
Δυτική Ελλάδα	7.240	7.172	7.315
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	2.392	2.294	2.288
Αχαΐας	2.931	2.928	3.021
Ηλείας	1.917	1.950	2.006
Στερεά Ελλάδα	6.181	6.168	5.976
Βοιωτίας	1.259	1.232	1.237
Ευβοίας	2.296	2.362	2.161
Ευρυτανίας	238	201	274
Φθιώτιδος	1.864	1.871	1.853
Φωκίδος	524	502	451
Πελοπόννησος	7.006	6.820	6.729
Αργολίδος	954	1.078	1.030
Αρκαδίας	1.318	1.201	1.203

Κορινθίας	1.491	1.514	1.459
Λακωνίας	1.143	1.027	1.029
Μεσσηνίας	2.100	2.000	2.008
Βόρειο Αιγαίο	2.571	2.460	2.413
Λέσβου	1.313	1.313	1.237
Σάμου	559	522	562
Χίου	699	625	614
Νότιο Αιγαίο	2.531	2.374	2.458
Δωδεκανήσου	1.430	1.360	1.425
Κυκλάδων	1.101	1.014	1.033
Κρήτη	5.609	5.324	5.529
Ηρακλείου	2.439	2.362	2.365
Λασιθίου	907	854	873
Ρεθύμνης	793	745	827
Χανίων	1.470	1.363	1.464
Β' Εξωτερικό	504	503	585

	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008
Μόνιμη κατοικία			
του θανάτου	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	105.476	109.895	107.979
Α' Εσωτερικό	104.968	109.349	107.468
Αττική	33.959	35.880	34.858

Περιφέρεια Πρωτευούσης	29.406	31.023	30.044
<i>Νομαρχία Αθηνών</i>	<i>24.234</i>	<i>25.487</i>	<i>24.881</i>
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	<i>470</i>	<i>439</i>	<i>473</i>
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	<i>4.702</i>	<i>5.097</i>	<i>4.690</i>
Υπόλοιπο Αττικής	4.553	4.857	4.814
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	<i>2.536</i>	<i>2.807</i>	<i>2.808</i>
<i>Νομαρχία Δυτικής Αττικής</i>	<i>1.228</i>	<i>1.219</i>	<i>1.222</i>
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	<i>789</i>	<i>831</i>	<i>784</i>
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	6.454	6.651	6.502
Δράμας	1.101	1.186	1.144
Έβρου	1.699	1.694	1.720
Καβάλας	1.612	1.654	1.574
Ξάνθης	886	962	895
Ροδόπης	1.156	1.155	1.169
Κεντρική Μακεδονία	17.303	18.087	18.000
Ημαθίας	1.333	1.479	1.505
Θεσσαλονίκης	8.879	9.433	9.216
Κιλκίς	1.005	1.014	1.028
Πέλλης	1.506	1.325	1.508
Πιερίας	1.206	1.284	1.247
Σερρών	2.360	2.504	2.447
Χαλκιδικής	1.014	1.048	1.049
Δυτική Μακεδονία	2.924	2.982	3.077
Γρεβενών	393	398	456
Καστορίας	500	499	557
Κοζάνης	1.506	1.523	1.464
Φλωρίνης	525	562	600

Θεσσαλία	7.573	8.180	8.006
Καρδίτσας	1.439	1.600	1.499
Λαρίσης	2.575	2.767	2.720
Μαγνησίας	2.006	2.227	2.159
Τρικάλων	1.553	1.586	1.628
Ήπειρος	3.603	3.663	3.791
Αρτης	893	902	899
Θεσπρωτίας	489	436	499
Ιωαννίνων	1.579	1.675	1.744
Πρεβέζης	642	650	649
Ιόνια Νησιά	2.410	2.346	2.506
Ζακύνθου	407	407	408
Κερκύρας	1.279	1.240	1.337
Κεφαλληνίας	435	433	440
Λευκάδας	289	266	321
Δυτική Ελλάδα	7.266	7.411	7.320
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	2.319	2.350	2.380
Αχαΐας	3.018	3.107	3.016
Ηλείας	1.929	1.954	1.924
Στερεά Ελλάδα	6.030	6.315	6.112
Βοιωτίας	1.222	1.400	1.257
Ευβοίας	2.220	2.317	2.234
Ευρυτανίας	239	249	233
Φθιώτιδος	1.871	1.846	1.855
Φωκίδος	478	503	533
Πελοπόννησος	6.978	7.127	6.996
Αργολίδος	1.057	1.102	1.156

Αρκαδίας	1.183	1.253	1.211
Κορινθίας	1.566	1.618	1.504
Λακωνίας	1.133	1.165	1.116
Μεσσηνίας	2.039	1.989	2.009
Βόρειο Αιγαίο	2.440	2.450	2.323
Λέσβου	1.348	1.382	1.261
Σάμου	494	507	500
Χίου	598	561	562
Νότιο Αιγαίο	2.395	2.511	2.417
Δωδεκανήσου	1.378	1.477	1.453
Κυκλάδων	1.017	1.034	964
Κρήτη	5.633	5.746	5.560
Ηρακλείου	2.535	2.580	2.542
Λασιθίου	821	848	827
Ρεθύμνης	727	790	715
Χανίων	1.550	1.528	1.476
Β' Εξωτερικό	508	546	511

ΓΑΜΟΙ

Γάμοι που τελέστηκαν στην Ελλάδα κατά τα έτη 2000 - 2008, κατά τόπο μόνιμης κατοικίας του συζύγου

Κατά περιφέρεια και νομό με διάκριση σε περιοχές αστικές, ημιαστικές και αγροτικές

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002
Μόνιμη κατοικία			
του συζύγου	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων

Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	48.880	58.491	57.872
Α' Εσωτερικό	47.076	56.380	55.493
Αττική	17.930	21.785	21.146
Περιφέρεια Πρωτευούσης	15.908	19.223	18.452
<i>Νομαρχία Αθηνών</i>	13.491	16.124	15.315
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	243	311	289
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	2.174	2.788	2.848
Υπόλοιπο Αττικής	2.022	2.562	2.694
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	1.161	1.485	1.526
<i>Νομαρχία Δυτικής Αττικής</i>	580	739	818
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	281	338	350
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3.187	3.565	3.442
Δράμας	417	496	465
Έβρου	744	846	828
Καβάλας	606	683	680
Ξάνθης	699	743	746
Ροδόπης	721	797	723
Κεντρική Μακεδονία	8.909	9.829	9.993
Ημαθίας	684	734	781
Θεσσαλονίκης	5.343	5.919	6.023
Κιλκίς	378	469	426
Πέλλης	636	707	733
Πιερίας	601	653	654
Σερρών	857	898	880
Χαλκιδικής	410	449	496

Δυτική Μακεδονία	1.245	1.386	1.378
Γρεβενών	144	150	130
Καστορίας	205	224	243
Κοζάνης	640	736	712
Φλωρίνης	256	276	293
Θεσσαλία	2.996	3.592	3.516
Καρδίτσας	417	522	501
Λαρίσης	1.180	1.430	1.399
Μαγνησίας	823	991	993
Τρικάλων	576	649	623
Ήπειρος	1.234	1.552	1.427
Αρτης	257	295	288
Θεσπρωτίας	200	237	188
Ιωαννίνων	569	721	682
Πρεβέζης	208	299	269
Ιόνια Νησιά	712	918	967
Ζακύνθου	117	192	181
Κερκύρας	398	493	508
Κεφαλληνίας	125	150	174
Λευκάδας	72	83	104
Δυτική Ελλάδα	2.585	3.133	3.036
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	812	929	884
Αχαΐας	1.229	1.585	1.550
Ηλείας	544	619	602
Στερεά Ελλάδα	1.792	2.338	2.384
Βοιωτίας	362	518	528
Ευβοίας	795	952	1.002

Ευρυτανίας	49	63	56
Φθιώτιδος	498	674	664
Φωκίδος	88	131	134
Πελοπόννησος	2.009	2.413	2.389
Αργολίδος	375	445	457
Αρκαδίας	283	333	327
Κορινθίας	476	615	565
Λακωνίας	311	351	365
Μεσσηνίας	564	669	675
Βόρειο Αιγαίο	767	981	936
Λέσβου	405	519	473
Σάμου	160	216	196
Χίου	202	246	267
Νότιο Αιγαίο	1.261	1.606	1.702
Δωδεκανήσου	842	1.017	1.129
Κυκλάδων	419	589	573
Κρήτη	2.449	3.282	3.177
Ηρακλείου	1.257	1.674	1.622
Λασιθίου	284	417	379
Ρεθύμνης	330	454	416
Χανίων	578	737	760
Β' Εξωτερικό	1.804	2.111	2.379

	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005
Μόνιμη κατοικία			

του συζύγου	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	61.081	51.377	61.043
Α΄ Εσωτερικό	58.807	48.967	58.043
Αττική	22.833	18.444	22.852
Περιφέρεια Πρωτευούσης	19.884	16.048	19.830
<i>Νομαρχία Αθηνών</i>	16.525	13.259	16.334
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	316	276	373
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	3.043	2.513	3.123
Υπόλοιπο Αττικής	2.949	2.396	3.022
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	1.769	1.488	1.859
<i>Νομαρχία Δυτικής Αττικής</i>	843	663	819
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	337	245	344
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3.532	3.213	3.252
Δράμας	471	464	380
Έβρου	853	764	810
Καβάλας	710	618	669
Ξάνθης	778	706	743
Ροδόπης	720	661	650
Κεντρική Μακεδονία	10.093	8.876	10.009
Ημαθίας	755	705	704
Θεσσαλονίκης	6.273	5.490	6.326
Κιλκίς	392	392	386
Πέλλης	715	579	661
Πιερίας	603	588	664
Σερρών	879	720	771

Χαλκιδικής	476	402	497
Δυτική Μακεδονία	1.361	1.250	1.331
Γρεβενών	122	131	133
Καστορίας	248	207	226
Κοζάνης	759	677	738
Φλωρίνης	232	235	234
Θεσσαλία	3.673	3.220	3.617
Καρδίτσας	517	467	536
Λαρίσης	1.555	1.345	1.435
Μαγνησίας	985	884	1.016
Τρικάλων	616	524	630
Ήπειρος	1.502	1.316	1.479
Αρτης	289	250	299
Θεσπρωτίας	207	190	187
Ιωαννίνων	735	643	759
Πρεβέζης	271	233	234
Ιόνια Νησιά	1.108	727	1.129
Ζακύνθου	241	152	235
Κερκύρας	607	384	595
Κεφαλληνίας	169	124	176
Λευκάδας	91	67	123
Δυτική Ελλάδα	3.284	2.768	3.318
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	949	757	913
Αχαΐας	1.712	1.481	1.793
Ηλείας	623	530	612
Στερεά Ελλάδα	2.652	2.092	2.486
Βοιωτίας	579	461	565

Ευβοίας	1.144	910	1.066
Ευρυτανίας	79	52	91
Φθιώτιδος	744	573	642
Φωκίδος	106	96	122
Πελοπόννησος	2.502	2.003	2.523
Αργολίδος	472	395	427
Αρκαδίας	376	270	348
Κορινθίας	629	526	704
Λακωνίας	317	269	347
Μεσσηνίας	708	543	697
Βόρειο Αιγαίο	1.039	825	994
Λέσβου	508	405	483
Σάμου	249	179	240
Χίου	282	241	271
Νότιο Αιγαίο	1.784	1.497	1.696
Δωδεκανήσου	1.190	1.028	1.159
Κυκλάδων	594	469	537
Κρήτη	3.444	2.736	3.357
Ηρακλείου	1.759	1.447	1.757
Λασιθίου	409	309	400
Ρεθύμνης	476	356	433
Χανίων	800	624	767
Β' Εξωτερικό	2.274	2.410	3.000

	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008
--	-----------	-----------	-----------

Μόνιμη κατοικία			
του συζύγου	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων	Σύνολο όλων
Περιφέρεια και νομός	των περιοχών	των περιοχών	των περιοχών
Γενικό σύνολο	57.802	61.377	53.500
Α΄ Εσωτερικό	54.561	58.155	50.446
Αττική	20.950	22.868	18.954
Περιφέρεια Πρωτευούσης	18.022	19.482	16.168
<i>Νομαρχία Αθηνών</i>	14.774	16.133	13.481
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	404	380	349
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	2.844	2.969	2.338
Υπόλοιπο Αττικής	2.928	3.386	2.786
<i>Νομαρχία Ανατολικής Αττικής</i>	1.795	2.095	1.787
<i>Νομαρχία Δυτικής Αττικής</i>	777	923	735
<i>Νομαρχία Πειραιώς</i>	356	368	264
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	3.129	3.213	3.027
Δράμας	450	454	437
Έβρου	754	771	676
Καβάλας	645	656	613
Ξάνθης	630	718	686
Ροδόπης	650	614	615
Κεντρική Μακεδονία	9.487	10.093	9.199
Ημαθίας	729	756	612
Θεσσαλονίκης	5.974	6.253	5.840
Κιλκίς	374	412	383
Πέλλης	615	705	598
Πιερίας	623	681	592

Σερρών	748	809	707
Χαλκιδικής	424	477	467
Δυτική Μακεδονία	1.303	1.307	1.153
Γρεβενών	121	115	106
Καστορίας	208	246	179
Κοζάνης	711	719	625
Φλωρίνης	263	227	243
Θεσσαλία	3.445	3.477	3.104
Καρδίτσας	473	485	469
Λαρίσης	1.390	1.364	1.213
Μαγνησίας	994	1.036	865
Τρικάλων	588	592	557
Ήπειρος	1.476	1.528	1.355
Αρτης	307	294	229
Θεσπρωτίας	206	211	170
Ιωαννίνων	714	764	706
Πρεβέζης	249	259	250
Ιόνια Νησιά	1.008	1.032	950
Ζακύνθου	217	212	175
Κερκύρας	522	565	549
Κεφαλληνίας	191	167	141
Λευκάδας	78	88	85
Δυτική Ελλάδα	3.110	3.446	2.997
Αιτωλίας και Ακαρνανίας	873	923	826
Αχαΐας	1.644	1.850	1.583
Ηλείας	593	673	588
Στερεά Ελλάδα	2.319	2.395	2.165

Βοιωτίας	529	501	454
Ευβοίας	966	1.033	976
Ευρυτανίας	50	58	57
Φθιώτιδος	655	649	584
Φωκίδος	119	154	94
Πελοπόννησος	2.459	2.537	2.111
Αργολίδος	435	498	413
Αρκαδίας	346	351	271
Κορινθίας	688	693	599
Λακωνίας	310	342	288
Μεσσηνίας	680	653	540
Βόρειο Αιγαίο	1.016	1.026	820
Λέσβου	534	501	422
Σάμου	179	204	170
Χίου	303	321	228
Νότιο Αιγαίο	1.552	1.751	1.524
Δωδεκανήσου	1.000	1.158	988
Κυκλάδων	552	593	536
Κρήτη	3.307	3.482	3.087
Ηρακλείου	1.712	1.804	1.620
Λασιθίου	353	389	325
Ρεθύμνης	411	455	376
Χανίων	831	834	766
Β' Εξωτερικό	3.241	3.222	3.054

ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1991-2009 ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ, ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ (NUTS III)

ΑΡΡΕΝΕΣ

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.379.832	5.399.914	5.412.146	5.430.017	5.448.582	5.464.401	5.486.632	5.508.165	5.532.047	5.553.895	5.576.740
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.732.080	1.737.643	1.741.519	1.746.642	1.752.163	1.754.301	1.756.239	1.758.848	1.762.080	1.764.446	1.768.022
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	301.894	303.011	303.907	303.566	303.269	302.909	303.975	303.725	303.507	303.152	303.005
ΕΒΡΟΣ	77.799	77.975	78.148	77.981	77.870	77.655	78.215	78.098	77.909	77.790	77.729
ΞΑΝΘΗ	50.968	51.251	51.522	51.701	51.890	52.112	52.573	52.804	53.052	53.257	53.523
ΡΟΔΟΠΗ	54.026	54.245	54.476	54.468	54.401	54.322	54.498	54.429	54.361	54.284	54.224
ΔΡΑΜΑ	49.767	50.005	50.179	50.063	49.975	49.788	49.601	49.459	49.380	49.182	49.019
ΚΑΒΑΛΑ	69.334	69.535	69.582	69.353	69.133	69.032	69.088	68.935	68.805	68.639	68.510
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	913.427	918.329	922.362	928.607	934.888	938.139	939.008	942.425	946.356	949.839	953.977
ΗΜΑΘΙΑ	70.631	70.628	70.606	70.836	71.057	71.121	71.118	71.151	71.210	71.232	71.257
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	518.363	521.834	524.777	530.064	535.359	539.334	541.050	545.369	550.077	554.435	559.177
ΚΙΛΚΙΣ	43.724	44.017	44.289	44.563	44.762	44.642	44.572	44.392	44.244	44.075	43.984

ΠΕΛΛΑ	71.716	71.933	72.205	72.643
ΠΙΕΡΙΑ	62.553	62.874	63.125	63.300
ΣΕΡΡΕΣ	96.084	96.318	96.381	95.950
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ*	50.356	50.725	50.979	51.251
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	148.043	148.308	148.398	148.510
ΓΡΕΒΕΝΑ	16.417	16.394	16.351	16.278
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	27.441	27.498	27.514	27.494
ΚΟΖΑΝΗ	76.787	76.919	76.996	77.137
ΦΛΩΡΙΝΑ	27.398	27.497	27.537	27.601
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	368.716	367.995	366.852	365.959
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	60.174	59.894	59.553	59.095
ΛΑΡΙΣΑ	140.131	139.990	139.809	139.846
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	101.628	101.730	101.546	101.326
ΤΡΙΚΑΛΑ	66.783	66.381	65.944	65.692
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.225.299	1.226.441	1.225.333	1.229.148
ΗΠΕΙΡΟΣ	166.838	166.980	166.900	167.111
ΑΡΤΑ	37.019	36.888	36.699	36.425

73.052	72.954	72.787	72.664	72.500	72.441	72.366
63.504	63.497	63.650	63.653	63.678	63.653	63.744
95.637	95.096	94.334	93.754	93.154	92.479	91.856
51.517	51.495	51.497	51.442	51.493	51.524	51.593
148.579	148.429	148.352	148.099	147.863	147.704	147.507
16.139	16.044	15.943	15.842	15.752	15.672	15.572
27.528	27.496	27.584	27.550	27.501	27.460	27.385
77.239	77.241	77.244	77.188	77.126	77.101	77.129
27.673	27.648	27.581	27.519	27.484	27.471	27.421
365.427	364.824	364.904	364.599	364.354	363.751	363.533
58.690	58.334	57.984	57.664	57.335	56.970	56.722
139.939	140.051	140.554	140.821	141.128	141.279	141.556
101.360	101.318	101.138	101.109	101.118	100.958	100.930
65.438	65.121	65.228	65.005	64.773	64.544	64.325
1.233.355	1.234.740	1.235.848	1.237.902	1.240.066	1.241.770	1.244.401
167.298	168.643	169.031	170.483	172.060	173.516	175.100
36.096	35.896	35.735	35.506	35.344	35.117	34.959

ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	21.837	21.884	21.944	21.865
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	78.968	79.160	79.229	79.919
ΠΡΕΒΕΖΑ	29.014	29.048	29.028	28.902
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	103.227	103.780	104.185	105.604
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	19.411	19.636	19.834	20.192
ΚΕΡΚΥΡΑ	54.042	54.156	54.272	55.155
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	18.792	18.969	19.046	19.158
ΛΕΥΚΑΔΑ	10.982	11.019	11.033	11.099
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	364.793	365.179	365.277	366.832
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	111.306	110.969	110.509	110.708
ΑΧΑΪΑ	159.185	159.848	160.586	162.346
ΗΛΕΙΑ	94.302	94.362	94.182	93.778
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	286.335	286.075	284.958	285.184
ΒΟΙΩΤΙΑ	65.546	65.273	64.766	65.080
ΕΥΒΟΙΑ	105.098	105.191	105.038	105.067
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	9.908	9.857	9.818	9.879
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	86.666	86.615	86.242	85.930

21.818	21.740	21.615	21.556	21.473	21.442	21.387
80.608	82.316	82.987	84.780	86.703	88.513	90.339
28.776	28.691	28.694	28.641	28.540	28.444	28.415
106.982	108.093	109.022	110.309	111.608	112.857	114.182
20.536	20.487	20.457	20.494	20.550	20.531	20.551
56.005	57.292	58.364	59.702	61.032	62.364	63.727
19.291	19.229	19.123	19.089	19.047	19.028	19.021
11.150	11.085	11.078	11.024	10.979	10.934	10.883
368.657	369.597	370.554	371.515	372.467	373.319	374.579
110.921	110.690	109.922	109.757	109.530	109.241	109.101
164.218	165.786	167.535	169.057	170.581	172.081	173.731
93.518	93.121	93.097	92.701	92.356	91.997	91.747
285.507	284.764	284.216	283.449	282.816	282.034	281.615
65.400	65.352	65.404	65.261	65.228	65.101	65.062
105.138	104.928	104.712	104.505	104.338	104.087	104.046
9.854	9.792	10.099	10.030	9.988	9.925	9.884
85.791	85.509	84.864	84.610	84.339	84.100	83.887

ΦΩΚΙΔΑ	19.117	19.139	19.094	19.228
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	304.106	304.427	304.013	304.417
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	51.903	52.080	52.090	52.228
ΑΡΚΑΔΙΑ	48.156	47.916	47.584	47.293
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	72.619	72.782	72.752	72.979
ΛΑΚΩΝΙΑ	47.295	47.471	47.519	47.802
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	84.133	84.178	84.068	84.115
ΑΤΤΙΚΗ	1.868.921	1.878.489	1.884.961	1.891.941
ΑΤΤΙΚΗ	1.868.921	1.878.489	1.884.961	1.891.941
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	1.594.190	1.600.484	1.604.304	1.608.385
ΑΤΤΙΚΗ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	274.731	278.005	280.657	283.556
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	553.532	557.341	560.333	562.286
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	105.595	105.837	105.937	105.713
ΛΕΣΒΟΣ	55.549	55.730	55.922	55.980
ΣΑΜΟΣ	22.860	22.899	22.887	22.724
ΧΙΟΣ	27.186	27.208	27.128	27.009
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	151.896	153.282	154.443	155.349

19.324	19.183	19.137	19.043	18.923	18.821	18.736
304.911	303.643	303.025	302.146	301.115	300.044	298.925
52.350	52.264	52.106	52.039	51.966	51.876	51.711
47.072	46.698	46.147	45.890	45.633	45.299	45.008
73.213	73.045	73.268	73.227	73.119	73.022	73.058
48.024	47.798	47.985	47.802	47.562	47.306	46.904
84.252	83.838	83.519	83.188	82.835	82.541	82.244
1.898.928	1.910.868	1.929.539	1.945.784	1.963.295	1.980.119	1.995.292
1.898.928	1.910.868	1.929.539	1.945.784	1.963.295	1.980.119	1.995.292
1.612.409	1.621.714	1.638.502	1.651.929	1.666.344	1.680.002	1.691.690
286.519	289.154	291.037	293.855	296.951	300.117	303.602
564.136	564.492	565.006	565.631	566.606	567.560	569.025
105.430	104.983	104.573	104.199	103.886	103.599	103.377
55.986	55.765	55.414	55.258	55.078	54.889	54.745
22.589	22.487	22.430	22.323	22.251	22.201	22.138
26.855	26.731	26.729	26.618	26.557	26.509	26.494
156.162	156.503	156.761	157.146	157.588	158.000	158.526

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ	96.476	97.297	97.957	98.600
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	55.420	55.985	56.486	56.749
ΚΡΗΤΗ	296.041	298.222	299.953	301.224
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	144.967	145.756	146.291	146.890
ΛΑΣΙΘΙ	37.933	38.164	38.240	38.195
ΡΕΘΥΜΝΟ	38.838	39.246	39.544	39.714
ΧΑΝΙΑ	74.303	75.056	75.878	76.425

ΘΗΛΕΙΣ

	1999	2000	2001	2002
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.481.570	5.503.843	5.519.060	5.538.691
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.762.769	1.769.769	1.775.559	1.782.284
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	300.852	302.066	303.128	303.067
ΕΒΡΟΣ	70.747	70.926	71.119	70.987
ΞΑΝΘΗ	50.787	51.081	51.354	51.633
ΡΟΔΟΠΗ	56.191	56.454	56.722	56.743

99.200	99.587	100.051	100.451	100.835	101.190	101.585
56.962	56.916	56.710	56.695	56.753	56.810	56.941
302.544	303.006	303.672	304.286	305.132	305.961	307.122
147.574	148.088	148.607	149.214	149.810	150.493	151.266
38.154	38.037	38.121	38.038	38.034	37.984	37.975
39.842	39.928	40.115	40.176	40.314	40.451	40.624
76.974	76.953	76.829	76.858	76.974	77.033	77.257

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
5.557.795	5.576.249	5.596.119	5.617.014	5.639.693	5.659.890	5.683.662
1.789.172	1.792.371	1.795.207	1.799.312	1.803.846	1.807.496	1.812.450
303.050	302.656	303.872	303.735	303.698	303.532	303.617
70.846	70.640	71.244	71.145	71.019	70.941	70.896
51.937	52.116	52.598	52.786	53.092	53.353	53.594
56.731	56.688	56.870	56.877	56.914	56.916	56.890

ΔΡΑΜΑ	51.574	51.781	51.999	51.853
ΚΑΒΑΛΑ	71.553	71.824	71.934	71.851
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	942.330	947.958	952.896	960.024
ΗΜΑΘΙΑ	71.585	71.734	71.870	72.246
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	550.501	554.482	558.007	563.420
ΚΙΛΚΙΣ	41.617	41.878	42.119	42.248
ΠΕΛΛΑ	71.229	71.492	71.679	72.164
ΠΙΕΡΙΑ	62.527	62.921	63.269	63.649
ΣΕΡΡΕΣ	97.693	97.915	98.130	98.136
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ*	47.178	47.536	47.822	48.161
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	145.893	145.969	145.933	146.070
ΓΡΕΒΕΝΑ	16.285	16.266	16.220	16.169
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	26.316	26.273	26.189	26.153
ΚΟΖΑΝΗ	76.733	76.848	76.949	77.041
ΦΛΩΡΙΝΑ	26.559	26.582	26.575	26.707
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	373.694	373.776	373.602	373.123
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	61.197	61.068	60.851	60.558

51.763	51.599	51.414	51.316	51.240	51.056	50.978
71.773	71.613	71.746	71.611	71.433	71.266	71.259
967.042	971.158	972.500	976.976	981.467	985.821	990.816
72.625	72.680	72.653	72.730	72.866	72.953	73.049
568.983	573.537	575.397	580.053	584.945	589.617	594.782
42.381	42.255	42.264	42.205	42.081	42.011	41.947
72.701	72.673	72.564	72.585	72.581	72.634	72.589
64.011	64.023	64.293	64.413	64.478	64.529	64.665
97.915	97.534	96.815	96.389	95.863	95.352	94.926
48.426	48.456	48.514	48.601	48.653	48.725	48.858
146.251	146.041	146.156	146.056	146.001	145.815	145.665
16.110	16.011	15.947	15.843	15.768	15.673	15.558
26.137	26.098	26.205	26.213	26.240	26.190	26.150
77.144	77.062	77.178	77.224	77.223	77.216	77.254
26.860	26.870	26.826	26.776	26.770	26.736	26.703
372.829	372.516	372.679	372.545	372.680	372.328	372.352
60.255	59.980	59.641	59.368	59.181	58.854	58.601

ΛΑΡΙΣΑ	141.834	142.086	142.347	142.489
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	103.213	103.415	103.486	103.414
ΤΡΙΚΑΛΑ	67.450	67.207	66.918	66.662
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.199.184	1.199.985	1.199.027	1.205.275
ΗΠΕΙΡΟΣ	169.326	169.528	169.545	170.154
ΑΡΤΑ	37.269	37.130	36.947	36.754
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	21.551	21.618	21.662	21.576
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	81.403	81.645	81.825	82.784
ΠΡΕΒΕΖΑ	29.103	29.135	29.111	29.040
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	104.346	104.910	105.360	107.473
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	18.617	18.793	18.988	19.306
ΚΕΡΚΥΡΑ	56.504	56.661	56.796	58.039
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	18.371	18.580	18.711	18.962
ΛΕΥΚΑΔΑ	10.854	10.876	10.865	11.166
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	356.828	356.824	356.472	357.815
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	109.830	109.346	108.806	109.137
ΑΧΑΪΑ	157.305	157.792	158.184	159.510

142.769	142.991	143.602	143.930	144.312	144.566	144.949
103.396	103.318	103.045	102.988	103.030	102.956	103.015
66.409	66.227	66.391	66.259	66.157	65.952	65.787
1.211.086	1.213.496	1.215.352	1.218.837	1.222.765	1.225.990	1.230.769
170.730	172.211	172.820	174.617	176.460	178.270	180.075
36.521	36.314	36.193	36.020	35.875	35.734	35.571
21.482	21.402	21.300	21.243	21.212	21.183	21.151
83.747	85.619	86.421	88.440	90.509	92.513	94.586
28.980	28.876	28.906	28.914	28.864	28.840	28.767
109.273	110.501	111.376	112.840	114.271	115.715	117.332
19.590	19.599	19.556	19.612	19.665	19.762	19.917
59.070	60.459	61.493	62.965	64.368	65.753	67.214
19.159	19.068	18.958	18.940	18.926	18.907	18.918
11.454	11.375	11.369	11.323	11.312	11.293	11.283
359.426	360.641	361.738	362.990	364.432	365.636	367.459
109.675	109.478	108.829	108.716	108.624	108.456	108.396
160.878	162.689	164.517	166.283	168.067	169.703	171.649

ΗΛΕΙΑ	89.693	89.686	89.482	89.168
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	275.054	274.676	273.736	274.613
ΒΟΙΩΤΙΑ	60.163	59.856	59.389	59.891
ΕΥΒΟΙΑ	102.541	102.569	102.392	102.462
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	9.779	9.727	9.686	9.606
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	83.752	83.698	83.494	83.622
ΦΩΚΙΔΑ	18.819	18.826	18.775	19.032
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	293.630	294.047	293.914	295.220
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	49.887	50.141	50.292	50.488
ΑΡΚΑΔΙΑ	44.638	44.326	43.907	44.000
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	71.288	71.572	71.777	72.371
ΛΑΚΩΝΙΑ	45.274	45.343	45.329	45.660
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	82.543	82.665	82.609	82.701
ΑΤΤΙΚΗ	1.988.641	1.999.710	2.007.558	2.012.351
ΑΤΤΙΚΗ	1.988.641	1.999.710	2.007.558	2.012.351
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	1.725.283	1.733.103	1.738.313	1.740.024
ΑΤΤΙΚΗ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	263.358	266.607	269.245	272.327

88.873	88.474	88.392	87.991	87.741	87.477	87.414
275.261	274.587	274.287	273.915	273.625	273.035	272.811
60.325	60.282	60.296	60.308	60.284	60.208	60.254
102.566	102.473	102.407	102.386	102.416	102.295	102.319
9.566	9.483	9.765	9.693	9.632	9.567	9.519
83.563	83.269	82.780	82.567	82.417	82.198	82.067
19.241	19.080	19.039	18.961	18.876	18.767	18.652
296.396	295.556	295.131	294.475	293.977	293.334	293.092
50.689	50.698	50.611	50.580	50.600	50.623	50.640
44.123	43.844	43.375	43.179	43.039	42.800	42.659
72.883	72.829	73.056	73.016	72.999	72.946	73.047
45.877	45.684	45.833	45.753	45.593	45.435	45.315
82.824	82.501	82.256	81.947	81.746	81.530	81.431
2.016.984	2.029.231	2.043.787	2.056.127	2.069.161	2.081.207	2.093.155
2.016.984	2.029.231	2.043.787	2.056.127	2.069.161	2.081.207	2.093.155
1.741.663	1.750.856	1.763.044	1.772.005	1.781.499	1.789.930	1.798.015
275.321	278.375	280.743	284.122	287.662	291.277	295.140

ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	530.976	534.379	536.916	538.781
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	99.034	99.194	99.221	98.873
ΛΕΣΒΟΣ	52.157	52.252	52.291	52.127
ΣΑΜΟΣ	20.872	20.939	20.949	20.836
ΧΙΟΣ	26.005	26.003	25.981	25.910
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	141.232	142.582	143.690	144.646
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ	88.861	89.673	90.322	91.074
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	52.371	52.909	53.368	53.572
ΚΡΗΤΗ	290.710	292.603	294.005	295.262
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	143.426	144.195	144.758	145.407
ΛΑΣΙΘΙ	37.277	37.454	37.494	37.496
ΡΕΘΥΜΝΟ	38.821	39.158	39.392	39.559
ΧΑΝΙΑ	71.186	71.796	72.361	72.800

540.553	541.151	541.773	542.738	543.921	545.197	547.288
98.641	98.186	97.829	97.532	97.197	96.918	96.898
52.074	51.896	51.636	51.493	51.266	51.068	51.048
20.760	20.642	20.585	20.507	20.466	20.402	20.387
25.807	25.648	25.608	25.532	25.465	25.448	25.463
145.560	146.046	146.353	146.834	147.387	147.966	148.702
91.826	92.240	92.663	93.032	93.497	93.908	94.396
53.734	53.806	53.690	53.802	53.890	54.058	54.306
296.352	296.919	297.591	298.372	299.337	300.313	301.688
146.131	146.701	147.202	147.868	148.543	149.196	150.052
37.467	37.365	37.401	37.358	37.412	37.427	37.485
39.622	39.700	39.911	39.996	40.163	40.315	40.529
73.132	73.153	73.077	73.150	73.219	73.375	73.622

ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ & ΓΥΝΑΙΚΩΝ

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.861.402	10.903.757	10.931.206	10.968.708	11.006.377	11.040.650	11.082.751	11.125.179	11.171.740	11.213.785	11.260.402
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	3.494.849	3.507.412	3.517.078	3.528.926	3.541.335	3.546.672	3.551.446	3.558.160	3.565.926	3.571.942	3.580.472
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	602.746	605.077	607.035	606.633	606.319	605.565	607.847	607.460	607.205	606.684	606.622
ΕΒΡΟΣ	148.546	148.901	149.267	148.968	148.716	148.295	149.459	149.243	148.928	148.731	148.625
ΞΑΝΘΗ	101.755	102.332	102.876	103.334	103.827	104.228	105.171	105.590	106.144	106.610	107.117
ΡΟΔΟΠΗ	110.217	110.699	111.198	111.211	111.132	111.010	111.368	111.306	111.275	111.200	111.114
ΔΡΑΜΑ	101.341	101.786	102.178	101.916	101.738	101.387	101.015	100.775	100.620	100.238	99.997
ΚΑΒΑΛΑ	140.887	141.359	141.516	141.204	140.906	140.645	140.834	140.546	140.238	139.905	139.769
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.855.757	1.866.287	1.875.258	1.888.631	1.901.930	1.909.297	1.911.508	1.919.401	1.927.823	1.935.660	1.944.793
ΗΜΑΘΙΑ	142.216	142.362	142.476	143.082	143.682	143.801	143.771	143.881	144.076	144.185	144.306
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	1.068.864	1.076.316	1.082.784	1.093.484	1.104.342	1.112.871	1.116.447	1.125.422	1.135.022	1.144.052	1.153.959
ΚΙΛΚΙΣ	85.341	85.895	86.408	86.811	87.143	86.897	86.836	86.597	86.325	86.086	85.931
ΠΕΛΛΑ	142.945	143.425	143.884	144.807	145.753	145.627	145.351	145.249	145.081	145.075	144.955
ΠΙΕΡΙΑ	125.080	125.795	126.394	126.949	127.515	127.520	127.943	128.066	128.156	128.182	128.409

ΣΕΡΡΕΣ	193.777	194.233	194.511	194.086
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ*	97.534	98.261	98.801	99.412
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	293.936	294.277	294.331	294.580
ΓΡΕΒΕΝΑ	32.702	32.660	32.571	32.447
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	53.757	53.771	53.703	53.647
ΚΟΖΑΝΗ	153.520	153.767	153.945	154.178
ΦΛΩΡΙΝΑ	53.957	54.079	54.112	54.308
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	742.410	741.771	740.454	739.082
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	121.371	120.962	120.404	119.653
ΛΑΡΙΣΑ	281.965	282.076	282.156	282.335
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	204.841	205.145	205.032	204.740
ΤΡΙΚΑΛΑ	134.233	133.588	132.862	132.354
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	2.424.483	2.426.426	2.424.360	2.434.423
ΗΠΕΙΡΟΣ	336.164	336.508	336.445	337.265
ΑΡΤΑ	74.288	74.018	73.646	73.179
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	43.388	43.502	43.606	43.441
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	160.371	160.805	161.054	162.703

193.552	192.630	191.149	190.143	189.017	187.831	186.782
99.943	99.951	100.011	100.043	100.146	100.249	100.451
294.830	294.470	294.508	294.155	293.864	293.519	293.172
32.249	32.055	31.890	31.685	31.520	31.345	31.130
53.665	53.594	53.789	53.763	53.741	53.650	53.535
154.383	154.303	154.422	154.412	154.349	154.317	154.383
54.533	54.518	54.407	54.295	54.254	54.207	54.124
738.256	737.340	737.583	737.144	737.034	736.079	735.885
118.945	118.314	117.625	117.032	116.516	115.824	115.323
282.708	283.042	284.156	284.751	285.440	285.845	286.505
204.756	204.636	204.183	204.097	204.148	203.914	203.945
131.847	131.348	131.619	131.264	130.930	130.496	130.112
2.444.441	2.448.236	2.451.200	2.456.739	2.462.831	2.467.760	2.475.170
338.028	340.854	341.851	345.100	348.520	351.786	355.175
72.617	72.210	71.928	71.526	71.219	70.851	70.530
43.300	43.142	42.915	42.799	42.685	42.625	42.538
164.355	167.935	169.408	173.220	177.212	181.026	184.925

ΠΡΕΒΕΖΑ	58.117	58.183	58.139	57.942
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	207.573	208.690	209.545	213.077
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	38.028	38.429	38.822	39.498
ΚΕΡΚΥΡΑ	110.546	110.817	111.068	113.194
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	37.163	37.549	37.757	38.120
ΛΕΥΚΑΔΑ	21.836	21.895	21.898	22.265
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	721.621	722.003	721.749	724.647
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	221.136	220.315	219.315	219.845
ΑΧΑΪΑ	316.490	317.640	318.770	321.856
ΗΛΕΙΑ	183.995	184.048	183.664	182.946
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	561.389	560.751	558.694	559.797
ΒΟΙΩΤΙΑ	125.709	125.129	124.155	124.971
ΕΥΒΟΙΑ	207.639	207.760	207.430	207.529
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	19.687	19.584	19.504	19.485
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	170.418	170.313	169.736	169.552
ΦΩΚΙΔΑ	37.936	37.965	37.869	38.260
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	597.736	598.474	597.927	599.637

57.756	57.567	57.600	57.555	57.404	57.284	57.182
216.255	218.594	220.398	223.149	225.879	228.572	231.514
40.126	40.086	40.013	40.106	40.215	40.293	40.468
115.075	117.751	119.857	122.667	125.400	128.117	130.941
38.450	38.297	38.081	38.029	37.973	37.935	37.939
22.604	22.460	22.447	22.347	22.291	22.227	22.166
728.083	730.238	732.292	734.505	736.899	738.955	742.038
220.596	220.168	218.751	218.473	218.154	217.697	217.497
325.096	328.475	332.052	335.340	338.648	341.784	345.380
182.391	181.595	181.489	180.692	180.097	179.474	179.161
560.768	559.351	558.503	557.364	556.441	555.069	554.426
125.725	125.634	125.700	125.569	125.512	125.309	125.316
207.704	207.401	207.119	206.891	206.754	206.382	206.365
19.420	19.275	19.864	19.723	19.620	19.492	19.403
169.354	168.778	167.644	167.177	166.756	166.298	165.954
38.565	38.263	38.176	38.004	37.799	37.588	37.388
601.307	599.199	598.156	596.621	595.092	593.378	592.017

ΑΡΓΟΛΙΔΑ	101.790	102.221	102.382	102.716	103.039	102.962	102.717	102.619	102.566	102.499	102.351
ΑΡΚΑΔΙΑ	92.794	92.242	91.491	91.293	91.195	90.542	89.522	89.069	88.672	88.099	87.667
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	143.907	144.354	144.529	145.350	146.096	145.874	146.324	146.243	146.118	145.968	146.105
ΛΑΚΩΝΙΑ	92.569	92.814	92.848	93.462	93.901	93.482	93.818	93.555	93.155	92.741	92.219
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	166.676	166.843	166.677	166.816	167.076	166.339	165.775	165.135	164.581	164.071	163.675
ΑΤΤΙΚΗ	3.857.562	3.878.199	3.892.519	3.904.292	3.915.912	3.940.099	3.973.326	4.001.911	4.032.456	4.061.326	4.088.447
ΑΤΤΙΚΗ	3.857.562	3.878.199	3.892.519	3.904.292	3.915.912	3.940.099	3.973.326	4.001.911	4.032.456	4.061.326	4.088.447
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ	3.319.473	3.333.587	3.342.617	3.348.409	3.354.072	3.372.570	3.401.546	3.423.934	3.447.843	3.469.932	3.489.705
ΑΤΤΙΚΗ (ΥΠΟΛΟΙΠΟ)	538.089	544.612	549.902	555.883	561.840	567.529	571.780	577.977	584.613	591.394	598.742
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	1.084.508	1.091.720	1.097.249	1.101.067	1.104.689	1.105.643	1.106.779	1.108.369	1.110.527	1.112.757	1.116.313
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	204.629	205.031	205.158	204.586	204.071	203.169	202.402	201.731	201.083	200.517	200.275
ΛΕΣΒΟΣ	107.706	107.982	108.213	108.107	108.060	107.661	107.050	106.751	106.344	105.957	105.793
ΣΑΜΟΣ	43.732	43.838	43.836	43.560	43.349	43.129	43.015	42.830	42.717	42.603	42.525
ΧΙΟΣ	53.191	53.211	53.109	52.919	52.662	52.379	52.337	52.150	52.022	51.957	51.957
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	293.128	295.864	298.133	299.995	301.722	302.549	303.114	303.980	304.975	305.966	307.228
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ	185.337	186.970	188.279	189.674	191.026	191.827	192.714	193.483	194.332	195.098	195.981
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	107.791	108.894	109.854	110.321	110.696	110.722	110.400	110.497	110.643	110.868	111.247

ΚΡΗΤΗ**586.751****590.825****593.958****596.486**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

288.393

289.951

291.049

292.297

ΛΑΣΙΘΙ

75.210

75.618

75.734

75.691

ΡΕΘΥΜΝΟ

77.659

78.404

78.936

79.273

ΧΑΝΙΑ

145.489

146.852

148.239

149.225

598.896	599.925	601.263	602.658	604.469	606.274	608.810
293.705	294.789	295.809	297.082	298.353	299.689	301.318
75.621	75.402	75.522	75.396	75.446	75.411	75.460
79.464	79.628	80.026	80.172	80.477	80.766	81.153
150.106	150.106	149.906	150.008	150.193	150.408	150.879